

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Εισαγωγή.....	3
Πρόλογος.....	6
1. Θεωρητικό υπόβαθρο	10
1.1. Θετική ανάπτυξη της νεολαίας μέσω του εφαρμοσμένου θεάτρου βασιζόμενο στην κοινότητα	15
1.2. Ψυχόδραμα και δημιουργικές μέθοδοι	17
1.3. Η αφηγηματική προσέγγιση.....	19
1.4. Μύθοι στην εκπαίδευση και συμβουλευτική	20
2. Η εμπειρία μετάβασης σήμερα: πώς να οργανωθεί μια νέα εμπειρία μετάβασης στην Ευρώπη 21	
2.1. Παραδείγματα γεγονότων που θα συζητηθούν ως περιπτώσιολογικές μελέτες	22
2.2. Ιδέες για τη διεξαγωγή δράσεων με βάση το πνευματικό προϊόν 1 (IO1)	23
3. Δραστηριότητες.....	25
3.1. Βαρκελώνη.....	25
3.2. Φλωρεντία.....	26
3.3. Ιάσιο.....	28
3.4. Ρέθυμνο	29
4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	33
4.1. Γιατί ο Οδηγός είναι σημαντικός για τους εταίρους.....	37
4.1.1. ECTS - Βαρκελώνη.....	37
4.1.2. LabCom – Φλωρεντία	38
4.1.3. Centro Machiavelli – Φλωρεντία	38
4.1.4. Cepiss – Φλωρεντία.....	40
4.1.5. PSITERRA – Ιάσιο.....	41
4.1.6. ECTE – Ρέθυμνο	42
5. Η σημαντικότητα του μοντέλου ROPE.....	43
5.1. Συμβουλές από την εμπειρία ROPE και τη διαχείριση της ομάδας με εφήβους	44
5.2. Πρακτικές συμβουλές για το πώς μπορείτε να δημιουργήσετε μια εμπειρία μετάβασης.....	45
Δραστηριότητες σε συνάρτηση με τις Δεξιότητες για έναν Δημοκρατικό Πολιτισμό (CDC).....	46
Βιβλιογραφικές αναφορές	48
Συνημμένο 1: Δραστηριότητες στη Βαρκελώνη και Δεξιότητες για έναν Δημοκρατικό Πολιτισμό (CDC)	50
Συνημμένο 2: Δραστηριότητες στη Φλωρεντία και Δεξιότητες για έναν Δημοκρατικό Πολιτισμό (CDC)	55
Συνημμένο 3: Δραστηριότητες στο Ιάσιο και Δεξιότητες για έναν Δημοκρατικό Πολιτισμό (CDC) ..	60

Συνημμένο 4: Δραστηριότητες στο Ρέθυμνο και Δεξιότητες για έναν Δημοκρατικό Πολιτισμό (CDC)
..... 64

Εισαγωγή

Το μοντέλο στοχεύει στον εντοπισμό και την εφαρμογή θετικών εμπειριών μετάβασης που αφορούν τους νέους, τους γονείς τους, τις οικογένειες και τις κοινότητές τους, τους υπευθύνους για χάραξη πολιτικής αλλά και τους εκπαιδευτικούς (ROPEs) (Blumenkrantz & Goldstein, 2014; www.gjcrp.org; www.rope.org; Blumenkrantz, 2016). Το μοντέλο παρέμβασης στοχεύει στην προώθηση της αίσθησης της συμμετοχής του ατόμου στην κοινότητα και στην ενδυνάμωση των κοινοτήτων μέσω της ενίσχυσης πολιτισμικά ευαίσθητων και αναπτυξιακά κατάλληλων εμπειριών μετάβασης που διέπουν και υποστηρίζουν τη μετάβαση των παιδιών από την εφηβεία στην ενήλικη ζωή. Η εμπειρία της μετάβασης είναι ένα στοιχείο της διασύνδεσης μεταξύ των γενεών, που επιτρέπει τη θετική ανάπτυξη. (Blumenkrantz, 2016). Το πρόγραμμα YOU-ROPE δημιουργήθηκε από ένα μοντέλο παρέμβασης που υιοθετήθηκε από τον καθηγητή David Blumenkrantz (1981, 2016), χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα μέσω του προγράμματος ERASMUS PLUS KA2 και διεξάγεται ταυτόχρονα στη Φλωρεντία (Ιταλία), Βαρκελώνη (Ισπανία), Ιάσιο (Ρουμανία) και Ρέθυμνο (Ελλάδα), με συμμετοχή περίπου 300 εφήβων και 50 ενηλίκων σε κάθε χώρα.

Στόχος του έργου είναι να εισαγάγει τους εταίρους του προγράμματος YOU-ROPE στη θεωρία και την πρακτική των εμπειριών μετάβασης ως μια αφηγηματική ιστορία της νεολαίας και της ανάπτυξης της κοινότητας που ενισχύει τις κοινότητες και καθοδηγεί και υποστηρίζει τα παιδιά προς την ενηλικίωση. Το έργο έχει σχεδιαστεί για να ενισχύσει την ποιότητα της εργασίας των νέων, προωθώντας τη συνεργασία οργανισμών που συνεργάζονται με νέους, βελτιώνοντας τη συμμετοχή των εφήβων στο σχεδιασμό σημαντικών αναπτυξιακών εμπειριών σύμφωνα με τις προσωπικές τους αξίες, με τις αξίες της πολιτιστικής κληρονομιάς και με την κοινή προσέγγιση της ΕΕ. Η αφηγηματική προσέγγιση μέσω των εμπειριών μετάβασης διασφαλίζει ότι οι νέοι αποκτούν τις γνώσεις, τις αξίες και την ικανότητα να συμμετέχουν ενεργά ως ενεργοί πολίτες στις σύγχρονες πολυπολιτισμικές δημοκρατικές κοινωνίες.

Το πρόγραμμα YOU-ROPE οργανώθηκε σε δύο φάσεις: στην πρώτη (IO1) σε μια ποιοτική έρευνα συζητήθηκαν οι έννοιες που σχετίζονται με την εμπειρία μετάβασης στην ενήλικη ζωή στην κοινωνία μας με τους εφήβους και τους ενήλικες, και στην δεύτερη (IO3) πραγματοποιήθηκαν συμμετοχικές δράσεις με ομάδες εφήβων και ενηλίκων σε κάθε πόλη που εμπλέκεται στο έργο με σκοπό να βιώσουν οι συμμετέχοντες την αξία των εμπειριών μετάβασης ως στοιχείο θετικής ανάπτυξης για την κοινότητα. Ο Οδηγός, το τελικό πνευματικό προϊόν του έργου, σχεδιάστηκε πάνω σε κοινές περιπτώσιολογικές μελέτες με σκοπό την ενημέρωση των εργαζομένων και των επαγγελματιών του χώρου της νεολαίας σχετικά με τις βασικές πτυχές της δημιουργίας μεταβάσεων, οι οποίες ενισχύουν την κοινότητα και επηρεάζουν την κοινωνική ένταξη. Ο Οδηγός

δημιουργήθηκε σύμφωνα με την έρευνα που διεξήχθη κατά τη διάρκεια του IO1 και διαιρείται σε ενότητες προκειμένου να είναι χρήσιμες και αποτελεσματικές για ετερογενείς ομάδες επαγγελματιών.

Τα ακόλουθα κεφάλαια απεικονίζουν αυτό που προέκυψε κατά την υλοποίηση του έργου YOU-ROPE. Ο Οδηγός ακολουθεί τις φάσεις του έργου, δηλ. Το Πνευματικό Προϊόν 1 (IO1), στο οποίο μελετήθηκε το θεωρητικό μοντέλο για πρώτη φορά και στη συνέχεια διερευνήθηκε εντός των ευρωπαϊκών τοπικών κοινοτήτων με θέμα τις εμπειρίες μετάβασης μέσω μιας αφηγηματικής προσέγγισης και με μια έρευνα με ποιοτικές μεθόδους. Στο δεύτερο μέρος του έργου, το Πνευματικό Προϊόν 3 (IO3) αναπτύχθηκαν ψυχο-εκπαιδευτικές δράσεις για εφήβους και ενήλικες, με βάση τα ευρήματα της προηγούμενης φάσης. Στο τέλος, συζητούνται μερικά από τα συμπεράσματα σε σχέση με το καινοτόμο πλαίσιο των δεξιοτήτων για τον δημοκρατικό πολιτισμό, δημιουργώντας έναν χρήσιμο οδηγό δεξιοτήτων και ικανοτήτων που πρέπει να αναπτυχθούν σε εκπαιδευτικά πλαίσια με παιδιά για την προώθηση ενός δημοκρατικού πολιτισμού.

Η σειρά των θεμάτων που καλύπτονται από αυτές τις κατευθυντήριες γραμμές είναι ως εξής:

Πρόλογος στον οδηγό, του Καθηγητή David Blumenkrantz, ο οποίος είναι ο δημιουργός του μοντέλου «Νεολαία και Κοινωνική Ανάπτυξη» μέσω του μοντέλου εμπειριών μετάβασης (Rites of Passage), από το οποίο εμπνεύστηκε το έργο YOU-ROPE. Το πρώτο κεφάλαιο περιγράφει το θεωρητικό υπόβαθρο του μοντέλου «Νεολαία και Κοινωνική Ανάπτυξη» μέσω του προγράμματος Rites of Passage (Rite of Passage Experience) και αναλύει ορισμένα μοντέλα που έχουν υιοθετηθεί για την εφαρμογή δοκιμαστικών δραστηριοτήτων σε κάθε χώρα. Συγκεκριμένα, το Θέατρο Φόρουμ στη Βαρκελώνη, τεχνικές εμπνευσμένες από το ψυχόδραμα στη Φλωρεντία, το Δέντρο της Ζωής που προέρχεται από την αφηγηματική προσέγγιση στο Ιάσιο, ο μύθος ως μεταφορά για την ανάπτυξη στο Ρέθυμνο.

Το δεύτερο κεφάλαιο περιγράφει συνοπτικά τον τρόπο με τον οποίο υλοποιήθηκε στο έργο η έρευνα που διεξήχθη σε θέματα εμπειριών μετάβασης (Rites of Passage). Η εμπειρία από τους συμμετέχοντες αποτελεί παράδειγμα περιπτώσιολογικής μελέτης. Παρουσιάζονται κάποιες πρακτικές συμβουλές για τον τρόπο οργάνωσης παρεμβάσεων που ενισχύουν το ρόλο των μεταβάσεων ως μια στιγμή θετικής ανάπτυξης. Στην επόμενη παράγραφο (Δραστηριότητες δοκιμών) περιγράφονται οι δράσεις που πραγματοποιούνται σε καθεμία από τις τέσσερις ευρωπαϊκές πόλεις: Βαρκελώνη, Φλωρεντία, Ιάσιο και Ρέθυμνο. Η τελευταία παράγραφος αυτού του κεφαλαίου είναι αφιερωμένη στην περιγραφή όσων συνέβησαν κατά τη διάρκεια της διακρατικής συνάντησης που πραγματοποιήθηκε στη Φλωρεντία από την 1η έως την 6η Απριλίου 2019, στην οποία συμμετείχαν φοιτητές και εκπαιδευτικοί από κάθε χώρα εταίρο.

Το τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζει τα συμπεράσματα που αντλούνται από αυτό που έχει επιτευχθεί. Επίσης, αναλύονται οι προβληματισμοί των συνεργατών σχετικά με τη σημασία του έργου. Η τελευταία παράγραφος υπογραμμίζει τα βασικά στοιχεία που πρέπει να θυμόμαστε κατά την οργάνωση μιας δράσης σύμφωνα με το μοντέλο που αναπτύχθηκε στο έργο YOU-ROPE. Στο παράρτημα παρουσιάζεται η επανεξέταση των δεικτών για αποτελεσματικές παρεμβάσεις σύμφωνα με το πλαίσιο των δεξιοτήτων ενός δημοκρατικού πολιτισμού.

Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τους ανθρώπους που έκαναν αυτό το έργο πραγματικότητα. Πρώτα απ' όλα, ο καθηγητής David Blumenkrantz, ο οποίος τόνωσε και υποστήριξε τους εμπλεκόμενους επαγγελματίες και ήταν πάντα παρών παρά το χρονικό και χωρικό χάσμα που υπάρχει μεταξύ των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής και της Ευρώπης. Στη συνέχεια, τους επαγγελματίες από κάθε οργανισμό-εταίρο, οι οποίοι εργάστηκαν και συνεργάστηκαν ξεπερνώντας τα τυπικά από τη σύμβασή τους καθήκοντα. Τέλος, τους εκπαιδευτικούς, τα μέλη των οικογενειών των μαθητών που συμμετείχαν και, φυσικά, μια ιδιαίτερη ευχαριστία για τα κορίτσια και τα αγόρια που έθεσαν στον εαυτό τους μια πρόκληση, και που έγιναν οι ήρωες του μετα-μύθου που ήταν το έργο YOU-ROPE.

Πρόλογος

Η προαγωγή της υγιούς ανάπτυξης και εξέλιξης των παιδιών μας αποτελεί κεντρικό στόχο για κάθε κοινωνία. Είναι σημαντικό οι νέοι να αποκτήσουν τις γνώσεις, τις αξίες και την ικανότητα να συμμετέχουν ενεργά ως υπεύθυνοι πολίτες στις σύγχρονες πολυπολιτισμικές δημοκρατικές κοινωνίες. Το μέλλον της κοινωνίας μας και ολόκληρου του πλανήτη θα εξαρτηθεί από το πόσο αποτελεσματικά μεταδίδουμε τις απαραίτητες γνώσεις, αξίες, ηθική και κριτική κατανόηση που καθοδηγεί τη συμπεριφορά τους.

Με τη συγχρηματοδότηση του προγράμματος Erasmus + της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το πρόγραμμα YOU-ROPE έχει αναλάβει μια καινοτόμο πρωτοβουλία που αποτελεί ένα πρώτο βήμα στη μάθηση για τη νεολαία και την ανάπτυξη της κοινότητας μέσω των εμπειριών μετάβασης (Blumenkrantz, 2016). Οι εμπειρίες μετάβασης είναι ιστορικά ο κεντρικός τρόπος που το είδος μας έχει μεταδώσει τη γνώση και τις αξίες που είναι απαραίτητες για την επιβίωσή μας. Οι κορυφαίες αρχές για τη νεολαία και την ανάπτυξη της κοινότητας έδωσαν σαφείς αποδείξεις ότι η απουσία κοινοτικών προσανατολισμένων, πολιτισμικά ευαίσθητων και αναπτυξιακά κατάλληλων εμπειριών μετάβασης έχει συμβάλει σε πολλά από τα προβλήματα που αντιμετωπίζει σήμερα η νεολαία, οι οικογένειες και οι κοινότητες τους.

Ελλείψει αυθεντικών και ισχυρών κοινοτικών προσανατολισμών για τη μετάβαση, οι νέοι που αναζητούν μια προσωπική ταυτότητα - με έννοιες και σκοπούς, στρέφονται σε άλλες πηγές, όπως, παραδείγματος χάριν, τρομοκρατικές ομάδες, οι οποίες προσφέρουν πολύ ισχυρές εκδηλώσεις και τελετουργίες. Η «Encyclopedia of World Problems and Human Potential» (Judge, 1994) αναφέρει ότι «η απουσία εμπειριών μετάβασης οδηγεί σε σοβαρή κατάρρευση της διαδικασίας ωρίμανσης ως ατόμου». Τα αποδεικτικά στοιχεία είναι σαφή: για χιλιάδες χρόνια, οι εμπειριών μετάβασης ήταν η πρωταρχική ατομική και κοινοτική διαδικασία της ανθρωπότητας για τη διαχείριση των αλλαγών καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής των ανθρώπων. Από τις τελετές και τα τελετουργικά κατά τη γέννηση έως τους γάμους και τις κηδείες, όλες αυτές οι εμπειριών μετάβασης χρησίμευαν για την ενίσχυση των δεσμών της κοινότητας και την υποστήριξη της μετάβασης ενός ατόμου. Ίσως οι πιο σημαντικές από αυτές είναι η μύηση και οι εμπειρίες μετάβασης, που είναι απαραίτητες για τη μετάβαση του παιδιού στην ενηλικίωση.

Μέσα από μια διαδικασία εξερεύνησης, πειραματισμού, αξιολόγησης και προσαρμογής, η ομάδα ανάπτυξης του προγράμματος YOU-ROPE έχει κάνει ένα πρώτο βήμα για να μάθει για τις εμπειρίες μετάβασης σε ένα αφηγηματικό πλαίσιο για τη νεολαία και την ανάπτυξη της κοινότητας. Οι εταίροι του προγράμματος YOU-ROPE αναγνωρίζουν ότι οι εμπειρίες μετάβασης, που χαρακτηρίζονται από αρχές σχεδιασμού σύμφωνες με εκείνες που διακηρύσσονται στην ανάπτυξη

της νεολαίας και της κοινότητας μέσω των εμπειριών μετάβασης, παρέχουν εμπειρίες μάθησης από τον κόσμο και την κοινωνία στην οποία ζουν. Αυτή η διαδικασία εξασφαλίζει ότι οι νέοι αποκτούν τις γνώσεις, τις αξίες και την ικανότητα να είναι υπεύθυνοι πολίτες σε σύγχρονες, ποικίλες και δημοκρατικές κοινωνίες και προωθεί μια δημοκρατική κουλτούρα μεταξύ των πολιτών μας.

Οι δραστηριότητες στο πλαίσιο του προγράμματος YOU-ROPE μπορούν να προσαρμοστούν περαιτέρω για να τονίσουν μια διαπολιτισμική / ευρωπαϊκή διάσταση, ενθαρρύνοντας τους συμμετέχοντες να προβληματιστούν σε σημαντικά θέματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να τους εμπλέξουν στον προσδιορισμό κοινών αξιών σε διάφορες χώρες, παρά τις πολιτισμικές διαφορές. Ένας ισχυρός και ολοκληρωμένος σχεδιασμός μετάβασης μπορεί να ενισχύσει την αίσθηση της νεολαίας σε μια κοινή Ευρωπαϊκή Ένωση και ως μέσο για να ξεκινήσει η ενήλικη ζωή και η ενεργή ευρωπαϊκή αγωγή του πολίτη. Αυτές οι περιπτώσιολογικές μελέτες επιδιώκουν να ενημερώσουν τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, τους επαγγελματίες, τους δασκάλους, τους γονείς και άλλους σχετικά με τις ελπιδοφόρες ευκαιρίες που προσφέρονται υιοθετώντας μια ολόκληρη συστηματική προσέγγιση της νεολαίας και της κοινοτικής ανάπτυξης μέσω των μεταβάσεων. Τα παρακάτω βήματα μπορούν να χτίσουν πάνω στο πρόγραμμα YOU-ROPE και να προχωρήσουν σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση.

- Ανάπτυξη των ικανοτήτων του επαγγελματία μέσω της άμεσης εμπειρίας στην διαδικασία μύησης και των εμπειριών μετάβασης. «Μπορείτε να αναπτύξετε κάποιον μέχρι το σημείο που έχετε αναπτυχθεί κι εσείς» Αυτή η κατευθυντήρια αρχή είναι μια βασική προϋπόθεση για να καθιερωθεί, να προσαρμοστεί και να βελτιωθεί η αυθεντική εμπειρία μετάβασης.
- Βοήθεια στους υποψήφιους καθηγητές, τους εκπαιδευτικούς και άλλους να θέσουν το σκηνικό για τις εμπειρίες μετάβασης κατευθύνοντάς τους μέσα από ένα αυστηρό μάθημα της τέχνης και της επιστήμης της μύησης και των εμπειριών μετάβασης.
- Οι αυθεντικές και ισχυρές εμπειρίες μετάβασης δεν είναι μια πνευματική άσκηση που διεξάγεται αποκλειστικά σε ένα περιβάλλον τάξης. Τα βασικά συστατικά του προγράμματος, τα οποία υλοποιούνται εδώ και πολλά χρόνια, απαιτούν έκθεση σε δοκιμασίες, προκλήσεις και σύνδεση με τη φύση, τον πολιτισμό και τους προγόνους, το χρόνο για τον προβληματισμό, τις ξεχωριστές και ανεξάρτητες από το φύλο δραστηριότητες και τις εξωγενείς καταστάσεις πραγματικότητας. Οι συμμετέχοντες μπορούν να ενσωματώσουν τα διδάγματα σε άλλους και στην κοινότητα, η οποία έχει προετοιμάσει ένα μέρος για την αναδυόμενη ενηλικίωσή τους.
- Μια διήγηση των εμπειριών μετάβασης μπορεί να ενσωματωθεί κατά τη διδασκαλία ακαδημαϊκών θεμάτων. Αυτό απεικονίζεται στους καινοτόμους και μοναδικούς σχεδιασμούς που παρουσιάζονται σε καθεμία από τις τέσσερις περιπτώσιολογικές μελέτες. Ατομικά

παρέχουν μια είσοδο στη γλώσσα των εμπειριών μετάβασης και μια συνάντηση με την εμπειρία μύησης. Μολονότι ποικίλουν, το καθένα κατέχει ένα μέρος της αρχικής εμπειρίας. Από το Ταξίδι του Ήρωα που στον ελληνικό μύθο του Οδυσσέα, σε εκφράσεις πολυμέσων που αναζητούν και βρίσκουν απαλλαγή από την καταπίεση και την ταυτότητα, προσπαθώντας σε διαφορετικούς ρόλους σε ψυχόδραμα με μάσκες, σε μια αναλυτική εξερεύνηση σε ένα «Δέντρο της Ζωής» - και την ευχέρεια του προσωπικού στη γλώσσα και την εμπειρία των τελετών μετάβασης. Οι συνεργάτες που μαθαίνουν ο ένας από τον άλλο και ενσωματώνουν τις μεθόδους τους μαζί είναι ένα επόμενο βήμα στη διαδικασία του YOU-ROPE.

- Ανάπτυξη ισχυρών εταιρικών σχέσεων πανεπιστημιακών κοινοτήτων που μπορούν να ενισχύσουν την εστίαση στη λογοτεχνία και που σχετίζονται με την ανάπτυξη της νεολαίας και της κοινότητας μέσω των διελεύσεων των μεταναστών. Οι σπουδαστές που ασχολούνται με μια αυστηρή ακαδημαϊκή διαδικασία μπορούν να βοηθήσουν στη στήριξη της τοπικής ανάπτυξης της κοινότητας των τελετών της μετάβασης μέσω ισχυρότερων πρακτικών. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με τη δημιουργία σε κάθε χώρα ενός Ινστιτούτου για τη Μελέτη και την Πρακτική της Νεολαίας και της Κοινωνικής Ανάπτυξης μέσω των εμπειριών μετάβασης.

Ένα Ινστιτούτο θα είναι ο τόπος μύησης για φοιτητές (Blumenkrantz & Goldstein, 2014), ενώ παράλληλα θα χρησιμεύσει ως περιφερειακό κέντρο κατάρτισης για εκπαιδευτικούς, εργαζόμενους σε θέματα νεολαίας και κοινότητες. Οι σπουδαστές θα μπορούσαν να προσφέρουν πρακτική άσκηση σε κοινότητες που αποκαθιστούν εκδηλώσεις διέλευσης. Έχει αποδειχθεί ότι η συμμετοχή των σπουδαστών στη διαδικασία μύησης μπορεί να δημιουργήσει ένα θεμέλιο για την πρόληψη και την επακόλουθη θεραπευτική παρέμβαση. Επιπλέον, έχει τεκμηριωθεί σαφώς ότι οι εμπειρίες μετάβασης είναι βασικά συστατικά για την οικοδόμηση και διατήρηση της αίσθησης της κοινότητας και έχουν αποδειχθεί πολύ αποτελεσματικά στην οικοδόμηση μιας κοινότητας να συνεργαστεί για λογαριασμό των παιδιών τους. Οι εμπειρίες μετάβασης μπορούν να θεωρηθούν ως Πρωταρχική Πρόληψη και ένας τρόπος να επηρεάσουν το κλίμα σε μια συγκεκριμένη κουλτούρα και κοινότητα.

Μια σύγχρονη εμπειρία μετάβασης επιτυγχάνεται όταν οι γονείς, οι κηδεμόνες ή και η κοινότητα δημιουργούν και συμμετέχουν στην εκμάθηση εμπειριών που θεωρούνται μεταμορφωτικές από τη νεολαία και, στην πραγματικότητα, τους προσφέρουν μια θέση μέσα στην κοινότητα, ευθύνες να υπηρετούν τους άλλους και να διευκολύνουν την υγιή μετάβαση τους από την εφηβεία.

Ο εορτασμός της εμπειρίας της μετάβασης ανανεώνεται για ολόκληρη την κοινότητα που περιλαμβάνει τη γη και όλες τις σχέσεις μας. Η δημόσια έκφραση και αφοσίωση των παιδιών στις αξίες και τις πεποιθήσεις της κοινότητας ενισχύει τις προσδοκίες για συμπεριφορές για την

επιβίωση ολόκληρης της κοινότητας και την υγεία και την ευημερία όλων. Η ανέλιξη του παιδιού αποτελεί ευκαιρία για ολόκληρη την κοινότητα να εξετάσει, να προσαρμόσει και να επανέλθει στην κοινωνική και πολιτιστική κληρονομιά της. Υπό το πρίσμα αυτό χρειάζεται ένα ολοκληρωμένο παιδί να δημιουργήσει ένα χωριό (Blumenkrantz, 1996).

1. Θεωρητικό υπόβαθρο

Οι εμπειρίες μετάβασης είναι σημαντικά γεγονότα στη ζωή των ανθρώπων και για τις κοινότητές τους. Η αξία τους είναι αμοιβαία για το άτομο, λαμβάνει υποστήριξη και καθοδήγηση κατά τη διάρκεια της μετάβασης, ιδιαίτερα τη μετάβαση από το παιδί στον ενήλικα και για την ενίσχυση της αίσθησης της κοινότητας και της ικανότητας της κοινότητας να προσαρμοστεί και να εξασφαλίσει την επιβίωσή της. Η κοινότητα χρησιμεύει επίσης ως ο τόπος όπου η μετάβαση ενός παιδιού στην ενηλικίωση τιμωρείται και επιβεβαιώνεται και όπου γίνεται ένας τόπος για να συνεισφέρει μέλη σε μια δημοκρατική κοινωνία.

Ο Van de Genneper (1909) ήταν ο πρώτος συγγραφέας που κωδικοποίησε τις εμπειρίες μετάβασης, προσδιορίζοντας τρία διαφορετικά στάδια. Το πρώτο στάδιο αποκαλείται "διαχωρισμός", μια αυτόνομη διαφοροποίηση από τις αξίες και τις στάσεις της οικογένειας και της κυρίαρχης κουλτούρας. Ένας διαχωρισμός από μια προηγούμενη κατάσταση σε μια νέα κατάσταση. Στις εμπειρίες μετάβασης που περιβάλλει τη γέννηση πηγαίνει κανείς από το αγέννητο μέχρι το να γεννηθεί, από τη γέννηση στο φυσικό χώρο μέχρι τη γέννηση στο πνευματικό βασίλειο όπως με το βάπτισμα. Παρόμοια, μια τελετή γάμου επιβεβαιώνει μέσα στην κοινότητα ότι δύο άτομα μεταμορφώνονται σε ένα παντρεμένο ζευγάρι. Στη μετάβαση από το παιδί στον ενήλικα υπάρχει ταυτόχρονα ταυτοποίηση με την ομάδα ομότιμων, η οποία επαναπροσδιορίζει τη θετική αίσθηση του εαυτού μας μέσω της αίσθησης ότι είναι μέρος μιας ομάδας.

Η δεύτερη φάση περιλαμβάνει τη μετάβαση των ορίων, ειδικά εκείνων που καθορίζονται από τον πυρήνα της οικογένειας. Με αυτή την έννοια συχνά μιλάμε για παραβιάσεις ή υπερβάσεις. Αυτή η φάση παίρνει το όνομα της "liminality", μια ενδιάμεση θέση, ούτε σε ένα κράτος ή το άλλο, ένα μέρος της ενδιάμεσης. Η μετάβαση από το παιδί στον ενήλικα που δεν γίνεται από απομόνωση, αλλά μέσα στην ομάδα των «μυημένων», μέσω μιας σειράς δραστηριοτήτων που μπορεί να περιλαμβάνουν: δοκιμές, δοκιμασίες και προκλήσεις, σύνδεση με τη φύση, χρόνο για προβληματισμό, αξίες και δεοντολογία είναι απαραίτητες για τη συμμετοχή σε μια δημοκρατική κοινωνία. Οι δραστηριότητες αυτές σχεδιάζονται για ένα μέλλον στο οποίο τα παιδιά φιλοδοξούν να είναι πιο δυνατά, πιο ευτυχισμένα και ικανά να ελέγχουν και να καθορίζουν τα γεγονότα της ζωής τους, αναγνωρίζοντας παράλληλα την αυξημένη ευθύνη τους για την οικογένεια, την κοινότητα και τις αρχές μιας δημοκρατικής κοινωνίας.

Οι εμπειρίες μετάβασης έχουν ατομικά, ομαδικά, και πολιτιστικά χαρακτηριστικά βασισμένα στην κοινότητα που πρέπει να ληφθούν υπόψη προκειμένου να αναπτυχθεί μια θετική εμπειρία μετάβασης που δεν εξυπηρετεί μόνο το άτομο, αλλά την οικογένειά του και την κοινότητά του (Blumenkrantz, 2016). Η σχετική διαδικασία της μετάβασης από την παιδική ηλικία στην

ενηλικίωση υπογραμμίζεται από την έρευνα, υποδηλώνοντας ένα σχεσιακό ορισμό της ταυτότητας. Δηλαδή, ο σχηματισμός της ταυτότητας επηρεάζεται από πολιτισμικές, συμφραζόμενες, κοινότητες, φύση και άλλες δυνάμεις, παράγοντες και οντότητες που σχετίζονται με το άτομο. Κατά συνέπεια, η ταυτότητα των ενηλίκων μπορεί να περιγραφεί ως μετανάστευση από προηγούμενες περιγραφές ταυτότητας, διαμορφωμένη και διατηρούμενη από αλληλεπιδράσεις με άλλους και πολιτισμούς.

Οι συνεντεύξεις με τους συμμετέχοντες στο YOU-ROPE αποκάλυψαν ότι εμπειρία μετάβασης με βάση τα προσωπικά χαρακτηριστικά συνδέεται, για παράδειγμα, με την ευθύνη για τους άλλους («Πριν από αυτό, διέσχιζα τους δρόμους οπουδήποτε ήθελα· αφού γέννησα, άρχισα να είμαι πιο υπεύθυνος») ή με μεγαλύτερη επίγνωση των ευθυνών («Τώρα έχω περισσότερες ευθύνες και αισθάνομαι ότι πολλά πράγματα έχουν αλλάξει μέσα μου: προσωπικά, εντός του εαυτού μου, για τον τρόπο που σκέφτομαι και επίσης, με φυσικό τρόπο»). Η έννοια που αποδίδεται σε τέτοιες εμπειρίες αναφέρθηκε στο αίσθημα της μεγαλύτερης ανεξαρτησίας από την οικογένεια: αισθάνεται πιο υπεύθυνος, ότι είναι σε θέση να «επηρεάσει την κοινωνία», να «αντιμετωπιστεί ως ενήλικας» ή να «φροντίσει τον εαυτό μου» και να κατανοήσει αυτές τις συμπεριφορές έχουν «μεγάλες συνέπειες στη ζωή των άλλων». Προκειμένου να οριστούν ως εμπειρίες μετάβασης, είναι απαραίτητο αυτές οι εμπειρίες να αναγνωρίζονται από την οικογένεια των νέων και την κοινότητα των ενηλίκων. Και, ότι η νεολαία είναι σε θέση να αποδείξει τα διδάγματα που έμαθαν στη φάση της τελετουργικής περιόδου των εμπειριών διέλευσης. Αυτή είναι η τρίτη φάση του σχεδίου που ο Van Genneper ονόμασε "ενσωμάτωση". Για παράδειγμα, οι γονείς και οι δάσκαλοι που δίνουν εμπιστοσύνη στους εφήβους και τους αντιμετωπίζουν ως συμμαθητές, παρέχοντας μεγαλύτερη ελευθερία ή συζητώντας μαζί τους, ακόμη και με διαφορετικές θέσεις, δίνοντας όμως αξία στην ικανότητά τους να αυτοσυλλογίζονται. Το κοινωνικό σύστημα πρέπει να ενισχύσει αυτές τις ανταλλαγές και να τις αναγνωρίσει μέσα από μια γιορτή που τυποποιεί την είσοδο στον κόσμο των ενηλίκων. Το πρόβλημα που αντιμετωπίζει αυτή η παγκοσμιοποιημένη και υπερσυνδεδεμένη κοινωνία είναι ότι είναι δύσκολο να βρεθούν χώροι στους οποίους οι έννοιες συζητούνται σε βάθος: η διαμόρφωση νοημάτων παραμένει περιορισμένη στην ατομική σφαίρα ή στη μικρή ομάδα. Αυτή η πτυχή δημιουργεί τον κίνδυνο να επεκταθεί η ανθρωπολογική ανάγκη να ανήκει κανείς σε μια ομάδα, αν όχι παρεμπιπτόντως και να εκτιμηθεί από τις κοινότητες, σε δυσλειτουργικές, αν όχι αποκλίνουσες, μορφές.

Ως εκ τούτου, ο ρόλος ολόκληρης της κοινότητας είναι κρίσιμος, όπως αναφέρει και ένα αρχαίο αφρικανικό ρητό: «Χρειάζεται ένα ολόκληρο χωριό για να μεγαλώσει ένα παιδί», για να δώσει μια γενική σημασία στην αξία της ανάπτυξης και να διασφαλίσει ότι η ατομική πρόοδος συνεισφέρει στην πρόοδο ενός πολιτισμού. Η τελετή μετάβασης εκφράζεται σε μια ολιστική διάσταση όπου τα προσωπικά, σχεσιακά, περιβαλλοντικά, κοινωνικά και πνευματικά συστήματα αλληλοσυνδέονται και συμβάλλουν στην προσωπική ανάπτυξη και την πολιτισμική ανάπτυξη μιας κοινότητας

(Blumenkrantz, 2016). Ορισμένα βασικά στοιχεία αυτής της διαδικασίας προσωπικής και κοινωνικής ανάπτυξης αναγνωρίζονται καλά από τις απαντήσεις που έδωσαν οι συμμετέχοντες στην έρευνα κατά την πρώτη φάση του έργου YOU-ROPE.

Το σχεσιακό στοιχείο αναφέρεται συχνά. Το πιο σημαντικό είναι η σχέση με τους συνομηλίκους, που είναι σαν τους καθρέφτες και που παρέχουν αλληλεγγύη και αρμονία ("Νομίζω, ειλικρινά, ότι είναι σημαντικό να έχεις έναν πραγματικό φίλο, έναν φίλο που σου λέει πράγματα άμεσα. Διότι θα σας καταλάβει αν και δεν ξέρετε πώς να εξηγήσετε τον εαυτό σας. Σας κρίνει, αλλά για το δικό σας καλό»). Η αναγνώριση από τους ενήλικες είναι επίσης πολύ σημαντική (δηλαδή: νομική αναγνώριση: τα 18α γενέθλια, η άδεια οδήγησης, η δυνατότητα ψήφου). Οι συμμετέχοντες συζήτησαν επίσης για την ανεξαρτησία και την εργασιακή και οικονομική ανεξαρτησία αλλά και το να ταξιδεύουν μόνοι τους. Η απόκτηση ελευθερίας και η δυνατότητα να αποκτήσουν μια νέα εμπειρία, ως ταξίδι στο εξωτερικό, εμπειρίες στον εθελοντισμό ή ακόμα και τη δυνατότητα να είναι μόνοι, αναφέρονται ως σημαντική αναγνώριση από τους ενήλικες κατά την εφηβεία. Αναγνωρίζοντας την ικανότητά του και την ικανότητα να χειρίζεται τις ευθύνες του, ως αυτόνομες δραστηριότητες εργασίας ή οργάνωσης για την κοινότητα, αναγνωρίστηκε επίσης ως μέρος μιας τελετής εμπειρίας από τη μετάβαση. («Το κέντρο νεότητας της γειτονιάς μας, ήταν μια μεγάλη ευκαιρία για μένα, και οι τάξεις του θεάτρου, επειδή ο καθηγητής μας ήταν εκπαιδευτικός για μένα»).

Ο κοινοτικός προσανατολισμός της μετάβασης είναι σημαντικός και έχει κοινά χαρακτηριστικά σε κάθε εποχή και σε διαφορετικά εδαφικά και πολιτιστικά πλαίσια. Οι φάσεις είναι πάντα εκείνες του χωρισμού, του περιορισμού/ της μετάβασης και της ενσωμάτωσης και επίσης ο τύπος του συμβάντος αναφέρεται σε καθολικές έννοιες. Χωρίς προσωπικές, σχεσιακές, περιβαλλοντικές, κοινωνικές και πνευματικές διαστάσεις οι εμπειρίες τείνουν να γίνονται αντιληπτές ως ελλιπείς και αποτυγχάνουν να έχουν την προωθητική δύναμη για τη βελτίωση τόσο του ατόμου όσο και της κοινότητάς του. Ωστόσο, όταν υπάρχουν αυτές οι διαστάσεις, είναι δυνατό να ενισχυθεί μέσα στο άτομο η ανάπτυξη μιας μεγαλύτερης αίσθησης συμμετοχής και ευθύνης για την κοινότητα. Γι' αυτό λέμε: «Χρειάζεται ένα ολόκληρο παιδί να δημιουργήσει ένα χωριό» (Blumenkrantz 2016).

Μια παρέμβαση της νεολαίας και της ανάπτυξης της κοινότητας μέσω των εμπειριών μετάβασης αποσκοπεί στην ενίσχυση της αξίας τους για τη νεολαία και στην ενδυνάμωση της αίσθησης της σύνδεσης και συμμετοχής στη δημοκρατική κουλτούρα μιας κοινότητας. Η κοινότητα πρέπει να υιοθετήσει την αφηγηματική ιστορία των εμπειριών μετάβασης για την υγιή μετάβαση των παιδιών τους στην ενηλικίωση και πρέπει να λαμβάνει υπόψη την αλληλεπίδραση μεταξύ των διαφόρων συστημάτων και ομάδων που υπάρχουν στην τοπική κοινότητα. Θέτοντας σε κυκλοφορία τις ιστορίες, σε αφηγηματικούς όρους, διαφόρων γενεών και διαφορετικών πολιτιστικών ομάδων και δημιουργώντας ένα κοινό συναίσθημα που ξεπερνά τις διαστάσεις των μεμονωμένων και των

μικρών ομάδων, ώστε να καταστούν καθολικές, εστιάζοντας τις ενέργειες προς έναν κοινό στόχο κοινωνικής βελτίωσης, μια ψυχολογική αίσθηση της κοινότητας και της συμμετοχής των πολιτών στην ενίσχυση ενός πολιτισμού της δημοκρατίας.

Η ψυχολογική αίσθηση της κοινότητας είναι "η αντίληψη της ομοιότητας με τους άλλους, η αναγνωρισμένη αλληλεξάρτηση με τους άλλους, η προθυμία να διατηρηθεί αυτή η αλληλεξάρτηση δίνοντας στους άλλους αυτό που περιμένει από αυτούς και την αίσθηση ότι κάποιος είναι μέρος ενός μεγαλύτερου όλου με αξιόπιστη και σταθερή δομή" (Saranson, 1974, σελ. 157). Από την άποψη αυτή δεν είναι δυνατόν να εξεταστεί το άτομο χωρίς να ληφθεί υπόψη το περιβάλλον της ζωής του. Για τους McMillan και Chavis (1986) και McMillan (1996), η αίσθηση της κοινότητας είναι ένα σύνθετο κατασκευάσμα που αποτελείται από συναισθηματικές, και κινητήριες πτυχές, που βασίζονται σε ένα αίσθημα ένταξης, επιρροής (δυνατότητα επηρεασμού μελών της ομάδας) την ενσωμάτωση των αναγκών και τις κοινές συναισθηματικές συνδέσεις. Υπό αυτή την έννοια, είναι σημαντικό για την επιτυχία των εμπειριών μετάβασης να εμπλέκεται ολόκληρη η κοινότητα στην ανάληψη ευθυνών για την παροχή συναισθηματικής σημασίας και κοινωνικής αξίας στη μετάβαση στην ενήλικη ζωή των νέων μέσα στην αφηγηματική ιστορία τέτοιων εμπειριών.

Αυτό που δημιουργεί και εδραιώνει τους δεσμούς του ατόμου ότι ανήκουν στην κοινότητά τους είναι η ανταλλαγή ιστοριών που υποδηλώνει κοινές αξίες, ηθική, προοπτικές και προσδοκίες για συμπεριφορές που είναι απαραίτητες για τη συνοχή της κοινότητας. Για χιλιετίες οι ιστορίες της κοινότητας που δημιούργησαν τέτοιους δεσμούς παραδειγματοποιήθηκαν μέσω μύθων και διηγήθηκαν μέσω της τέχνης και της τελετής που ήταν μια πρώτη μορφή θεάτρου. Όπως λέει ο David Blumenkrantz: «Ο μύθος μιλά για την πραγματικότητα του τι συνέβη και εκδηλώθηκε πλήρως στον ιερό χρόνο και χώρο. Αυτό είναι ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά του μύθου, η ικανότητά του να εξηγεί την προέλευση και τις περιπλοκές της ιερής πραγματικότητας. Η αποτύπωση της ιστορίας αυτής της ιερής πραγματικότητας μέσω τελετουργιών βοηθά να καθοδηγήσουμε τον τρόπο που ζούμε. Χρειάζεται τώρα λιγότερη ανάγκη από ό,τι στο παρελθόν για ισχυρές ιστορίες που μας βοηθούν να διδάξουμε στα παιδιά μας σημαντικά μαθήματα; Μπορεί η ιστορία των τελετών της μετάβασης να χρησιμεύσει ως ένας πιο κατάλληλος μύθος για την εποχή μας; Ας ρίξουμε μια ματιά στις γενικές ιδιότητες του μύθου του Sharpe για να δούμε αν και πώς οι τελετές διέλευσης μπορούν να χρησιμεύσουν ως ένας πιο κατάλληλος μύθος, μια ιστορία που θα ενημερώνει και θα καθοδηγεί πρακτικές για τη ζωή" (Blumenkrantz, 2016).

Κοινά θέματα μπορούν να προβληθούν σε ολόκληρο τον μύθο, ο οποίος, όταν εφαρμόζεται στη ζωή κάθε νεολαίας, τους βοηθά να ταυτιστούν σε μια ιστορία ή σε έναν χαρακτήρα. Αυτά τα στοιχεία είναι θεμελιώδη για την εδραίωση του δεσμού ανάμεσα στην ταυτότητα της νεολαίας μέσα στην κοινότητά τους και την ταυτότητα ενός χαρακτήρα μέσα στην ιστορία. Ομοίως, το υπόβαθρο του

μύθου μπορεί να βοηθήσει τους νέους να κατανοήσουν καλύτερα την ιστορία της δικής τους κοινότητας. Πρέπει λοιπόν να γίνει ο κοινός δεσμός των ανθρωπολογικών εννοιών των διαφορετικών πολιτισμών. Αυτά τα στοιχεία είναι ο «Λόγος», ο λόγος, η γλώσσα που μοιράζεται μεταξύ των ανθρώπων. το "Τέλος" ο σκοπός, η πρόθεση μιας ομάδας ή μιας κοινότητας, το "Έπος", η μνήμη της ιστορικής μνήμης, το «ήθος», οι αξίες της αναφοράς αυτής της ομάδας ή της κοινότητας που λαμβάνουν χώρα σε ένα δεδομένο χώρο ή έδαφος "Τόπος" και σύμφωνα με ένα ορισμένο χρονικό διάστημα "Χρόνος" και αναφέρονται στην ιστορία ενός συγκεκριμένου χαρακτήρα που έχει ορισμένες ρίζες "Γένος" (Volger, 2007, Campbell, 1949). Οι θεωρητικές υποθέσεις που παρουσιάζονται εμπλουτίζονται από τα παρακάτω, προκειμένου να δημιουργηθεί η βάση για την οργάνωση του πειράματος των εκπαιδευτικών οδών που προβλέπονται από το σχέδιο και για τον προσδιορισμό των κατευθυντήριων γραμμών παρεμβάσεις προσανατολισμένες σε μια προσέγγιση που χρησιμοποιεί τη νεολαία και την ανάπτυξη της κοινότητας μέσω των εμπειριών μετάβασης και των σχεδίων για την πρακτική. Στις επόμενες παραγράφους παρουσιάζεται η προσέγγιση που υιοθετείται σε κάθε χώρα που συμμετέχει στο έργο.

1.1. Θετική ανάπτυξη της νεολαίας μέσω του εφαρμοσμένου θεάτρου βασιζόμενο στην κοινότητα

Κατά τη διάρκεια του 20ου αιώνα, η πλειονότητα των θεωριών σχετικά με την περίοδο της εφηβείας συμφώνησε ευρέως για να ορίσει αυτή την περίοδο ως ταραχώδη και ταραγμένη. Σήμερα, τα υπάρχοντα στοιχεία και αποδείξεις δείχνουν ότι αυτή η περίοδος δεν είναι τόσο ασαφής και συγκλονιστική, αλλά παρά τις επιστημονικές αυτές εξελίξεις, εξακολουθεί να υπάρχει κοινωνική εκπροσώπηση της εφηβείας ως μια αρνητική περίοδος. Αυτή η αρνητική (και η ελλειμματική αντίληψη) συμπληρώνεται περισσότερο από μια πιο θετική και βασισμένη σε πλεονεκτικά στοιχεία της ανάπτυξης της νεολαίας. Η Θετική Ανάπτυξη της Νεολαίας (PYD) υποστηρίζει ότι κάθε έφηβος έχει τη δυνατότητα μιας υγιούς και επιτυχημένης ανάπτυξης (Benson, Scales, Hamilton & Sesman, 2006). Η Θετική Ανάπτυξη της Νεολαίας (PYD) έχει επίσης προσαρμοστεί με ένα πλαίσιο ROP (Blumenkrantz, 1986). Η υιοθέτηση μιας προσέγγισης στην ανάπτυξη της νεολαίας επιτρέπει τη χρήση στρατηγικών προώθησης της υγείας και της ευημερίας, όπως οι εμπειρίες μετάβασης.

Τον τελευταίο καιρό, ορισμένες στρατηγικές PYD έχουν ευθυγραμμιστεί με τις πρακτικές εφαρμοσμένου θεάτρου. Οι όροι όπως το εφαρμοσμένο δράμα, το εφαρμοσμένο θέατρο και η εφαρμοσμένη περφόρμανς αναπτύχθηκαν κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1990, καθώς οι φοιτητές, οι ακαδημαϊκοί, οι θεατές και οι υπεύθυνοι για τη χάραξη πολιτικής τους χρησιμοποίησαν ως ένα είδος στενογραφίας για να περιγράψουν μορφές δραματικής δραστηριότητας που προορίζονται ειδικά προς όφελος ατόμων, κοινοτήτων και κοινωνιών (Nicholson, 2014). Ένα από τα θέματα που συμμερίζονται αυτές οι εφαρμοσμένες μορφές θεάτρου είναι η εστίαση στην πρόθεση, δηλαδή η φιλοδοξία να χρησιμοποιηθεί το δράμα για τη βελτίωση της ζωής των ατόμων, των ομάδων και των κοινωνιών. Το εφαρμοσμένο θέατρο ασχολείται πρωτίστως με την ανάπτυξη νέων δυνατοτήτων για καθημερινή ζωή και όχι με το διαχωρισμό του θεάτρου από άλλες πτυχές της ζωής, το θέατρο μπορεί να είναι ένας τρόπος όπου είναι δυνατόν να φανταστεί κανείς ότι ο κόσμος είναι διαφορετικός και να αναπτύξει ατομικά, ομαδικά και κοινοτικά περιουσιακά στοιχεία. Στο πλαίσιο του εννοιολογικού πλαισίου του εφαρμοσμένου θεάτρου, το θέατρο που βασίζεται στην κοινότητα έχει ληφθεί υπόψη στο πλαίσιο του PYD. Τα βασικά χαρακτηριστικά του κοινοτικού θεάτρου είναι (Bidegain, 2010):

- Μια ερασιτεχνική πρακτική, όπου τα μέλη της κοινότητας συμμετέχουν ενεργά και γίνονται ηθοποιοί.
- Ανοιχτή στάση σε οποιοδήποτε μέλος της κοινότητας, υπογραμμίζοντας την κοινωνική ένταξη και την ένταξη στην κοινότητα.

- Σκηνικά, κοστούμια, μουσική και άλλα χαρακτηριστικά της παράστασης σχεδιάζονται από κοινού, ως αποτέλεσμα μιας συμμετοχικής διαδικασίας με τους συμμετέχοντες.
- Η κοινότητα ως σύνολο, δείχνει, μέσω του δράματος, ιστορίες για τη ζωή τους μέσα στο περιβάλλον της κοινότητας.
- Απαιτείται χρόνος για την παραγωγή ενός θεατρικού παιχνιδιού.
- Ο ρόλος των οργανωτών είναι σημαντικός για την ενίσχυση της συμμετοχικής διαδικασίας.
- Άλλοι ενδιαφερόμενοι καλούνται να συμμετάσχουν στο παιχνίδι για να συζητήσουν το επιλεγμένο θέμα και να προβληματιστούν κριτικά για νέες δυνατότητες για την επίτευξη ατομικής, ομαδικής και κοινοτικής ευημερίας.

1.2. Ψυχόδραμα και δημιουργικές μέθοδοι

Η προσέγγιση που διέπει αυτές τις οδούς είναι βιωματική, η οποία στοχεύει στην ανάπτυξη της γνώσης από την έκφραση των προσωπικών εμπειριών των συμμετεχόντων και μέσω της εκ νέου επεξεργασίας τους μέσω της δημιουργικότητας. Το κύριο θεωρητικό μοντέλο πίσω από αυτή τη μέθοδο είναι το Ψυχόδραμα (Moreno, 1923). Για το ψυχοδραματικό μοντέλο, τόσο για ατομικές όσο και για ομαδικές συνεδρίες, υπάρχουν δύο σχετικές διαστάσεις: αυθορμητισμός και δημιουργικότητα. Κάθε συμμετέχων έχει την δυνατότητα να είναι τόσο αυθόρμητος όσο και δημιουργικός. Ο αυθορμητισμός είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την ενεργοποίηση της δημιουργικότητας. Είναι σημαντικό ότι και οι δύο είναι παρόντες, καθώς το ένα χωρίς το άλλο δεν μπορεί να ενεργοποιήσει μια πραγματική δημιουργική διαδικασία βασισμένη στο εσωτερικό σύστημα του ατόμου, που συνδέεται με αυτό που συμβαίνει στο τωρινό του φαινομενολογικό του πεδίο. Αυτές είναι δύο πτυχές της διαδικασίας σκέψης μεμονωμένων και ομαδικών, οι οποίες μπορούν να μορφωθούν, να αναπτυχθούν και να επανενεργοποιηθούν με κατάλληλη διευκόλυνση. Η ψυχοδραματική μεθοδολογία ξεκινά από την υπόθεση ότι ο αυθορμητισμός μπορεί να εκδηλωθεί σε συγκεκριμένες καταστάσεις (χρήση του σώματος, της αίσθησης του χιούμορ, των καταστάσεων οικειότητας και της σχέσης με τους άλλους κλπ)

Μια καλή ισορροπία ανάμεσα στον αυθορμητισμό και τη δημιουργικότητα οδηγεί, αφενός, στην ικανότητα να δώσει επαρκείς απαντήσεις σε μια νέα και απρόβλεπτη κατάσταση και, αφετέρου, να είναι σε θέση να δώσει μια νέα και δημιουργική απάντηση σε μια παλιά και κρυσταλλική κατάσταση. Είναι επομένως απαραίτητο να δημιουργηθεί ένα φυσικό και σχεσιακό περιβάλλον στο οποίο οι εμπλεκόμενοι αισθάνονται ευπρόσδεκτοι, ελεύθεροι και προστατευμένοι με τέτοιο τρόπο ώστε να μειώνουν το επίπεδο του άγχους και του γνωστικού ελέγχου τους, αφήνοντας περιθώρια για μια λεγόμενη «αυθόρμητη» στάση. Αυτό επιτρέπει την εμφάνιση συλλόγων και ικανοτήτων που δεν σχετίζονται με την επίσημη λογική σκέψη (Moreno, 1923, 1944, 1953, 1964). Ο Moreno επαναλαμβάνει τη φιλοσοφική συνεισφορά του Max Buber (1923) και εντοπίζει τη δυνατότητα συνάντησης με τον άλλον με τον ίδιο τον εαυτό του (που νοείται ως η ικανότητα του ανθρώπου να εισέλθει σε συναισθηματική σχέση με τους συναδέλφους του, με αυθεντικό και μη παραμορφωμένο τρόπο), το κλειδί για την ανάγνωση της ψυχικής υγείας και την ισορροπία της προσωπικότητας.

Η ικανότητα συνάντησης με τους άλλους υποθέτει ότι οι διαδικασίες του "τήλε" (που σημαίνει "από απόσταση") είναι ενεργές, η εγγενής ικανότητα κάθε ατόμου να εισέλθει σε συναισθηματική σχέση με άλλους ανθρώπους. Το «Τήλε» είναι διαφορετικό από την ενσυναίσθηση, μια μονόδρομη διαδικασία, επειδή ένα άτομο είναι ενσυναίσθητο προς το άλλο, αλλά αυτό δεν ισχύει αναγκαστικά για το άλλο άτομο. Στον τομέα αυτό η διαδικασία είναι αμοιβαία. Μια ψυχοδραματική συνάντηση στοχεύει στην ανάπτυξη της διάστασης του αυθορμητισμού-δημιουργικότητας που μπορεί να

αναπτύξει συνέργεια μεταξύ των συμμετεχόντων, έτσι ώστε οι συμμετέχοντες να μπορούν να αντιμετωπίσουν ένα θέμα που ξεκινά από τις εμπειρίες των συμμετεχόντων και τους στόχους της συνάντησης. Η δομή της συνόδου είναι προκαθορισμένη και χωρίζεται σε τρεις φάσεις. Η πρώτη είναι αυτή της προθέρμανσης, η δεύτερη είναι αυτή της δράσης (ηθοποιώντας ή παίζοντας) και η τρίτη είναι αυτή της κοινής αναδιατύπωσης (Moreno, 1923, 1944, 1953, 1964). Αυτή η δομή της σύσκεψης υιοθετήθηκε από ορισμένες εκπαιδευτικές προσεγγίσεις, ιδιαίτερα από εκείνους που χρησιμοποιούν δημιουργική σκέψη για την ανάπτυξη προσωπικών αλλαγών και τη βελτίωση των εγκάρσιων δεξιοτήτων και ικανοτήτων (Jaoui, 1990).

1.3. Η αφηγηματική προσέγγιση

Χρησιμοποιώντας μια κοινωνική προοπτική οικοδόμησης, η αφηγηματική προσέγγιση αποκλίνει από τις δογματικές αντιλήψεις που προωθούν τις εξερευνήσεις των φωνών από τα περιθώρια. Υποστηρίζει μια άποψη της «ζωής ως αφήγησης». Λαμβάνοντας υπόψη τις θεωρίες κοινωνικής ταυτότητας, ένα άτομο θα ήταν διατεθειμένο να επιτύχει μια θετική και ξεχωριστή ταυτότητα, όπου η «θετική και ξεχωριστή ταυτότητα» επηρεάζεται συμφραζόμενα, «ως ένα σύνολο συνεργατικών κοινωνικών πρακτικών που ποικίλουν ανάλογα με το περιβάλλον και τους συνομιλητές» (Moghaddam, 2006, σελ. 159). Οι αφηγηματικές πρακτικές προσκαλούν τους συμμετέχοντες να μοιραστούν τις εκφράσεις της εμπειρίας της ζωής τους, προωθώντας τους ως «συγγραφείς των ιστοριών της ζωής τους». Οι αφηγήσεις που αναδύονται με αυτόν τον τρόπο κυκλοφορούν σε διάφορα ακροατήρια σε ένα σεβαστό και τιμητικό τρόπο που ρίχνουν φως στην προσωπική ταυτότητα, καλώντας τις αφηρημένες αφηγήσεις των άλλων να εμπλακούν πλούσια στην ιδιαίτερη κοινότητα και το ιστορικό τους πλαίσιο. Μέσω των εξωτερικών συνομιλιών (White, 2007), η αφήγηση και η σχεσιακή ταυτότητα περιγράφονται ως ξεχωριστά από τα προβλήματα που επηρεάζουν τη ζωή κάποιου, «το πρόβλημα είναι το πρόβλημα, όχι το άτομο» (σελ. 9). Η ζωή είναι πολυκατοικία και η ταυτότητα είναι ένα σχεσιακό και συμφραζόμενο έργο που μπορεί να δημιουργηθεί και να δημιουργηθεί εκ νέου με αλληλεπιδράσεις. Διάφορες εφαρμογές των αφηγηματικών αρχών προέκυψαν από τότε που ο Michael White και ο David Epston πρότειναν αφηγηματική θεραπεία το 1990. μια τέτοια προσέγγιση είναι το "Δέντρο της Ζωής", που αναπτύχθηκε από τον Ncazelo Ncube.

1.4. Μύθοι στην εκπαίδευση και συμβουλευτική

Η συνείδηση των περισσότερων ανθρώπων επικεντρώνεται στο υλικό μέρος του κόσμου. Η πνευματική διάσταση και η αληθινή ολιστική δομή και σύνθεση του ανθρώπου συνήθως δεν προωθούνται επαρκώς μέσω της εκπαίδευσης. Οι μύθοι εξυπηρετούσαν διάφορες λειτουργίες σε διαφορετικούς πολιτισμούς με την πάροδο του χρόνου. Ένα από τα συνηθέστερα είναι να παρέχουμε στα άτομα μια αναφορά για να βοηθήσουν την ψυχολογική τους ωρίμανση και ανάπτυξη. Ο ήρωας στο ταξίδι του στο Άγνωστο περνάει από πολλές δοκιμασίες, περιπέτειες, προβλήματα και ανατροπές που πρέπει να αντιμετωπίσει. Ανακτά τη δυναμική που μέχρι εκείνη τη στιγμή δεν ήξερε να έχει, και μέσω αυτού του δυναμικού μεταμορφώνεται και εκπληρώνεται. Ανακαλύπτοντας και τρέφοντας αυτές τις δυνατότητες είναι αυτό που ο Campbell ονομάζεται «μονοπάτι στην ευδαιμονία» (Campbell, 2004). Οι μύθοι αντικατοπτρίζουν την πνευματική μας προέλευση, το πεδίο των απεριόριστων και δημιουργικών δυνατοτήτων που έχουμε ως όντα, ώστε να ανακαλύψουμε τον κρυμμένο ήρωα μέσα μας.

Έτσι μπορούμε να ενεργοποιήσουμε την πίστη στον εαυτό μας και στα «δυνατά» μας, ώστε να μπορέσουμε να υλοποιήσουμε το σχέδιο της διαδρομής της ψυχής μας. Στους μύθους τα πάντα είναι δυνατά: τα δέντρα κραυγάζουν και γελούν, τα πουλιά μιλάνε και συμβουλεύουν και μερικές φορές οδηγούν διακριτικά, τα σπίτια έχουν φωνή και ψυχή, το δάσος καίει και δεν παύουν να αγκαλιάζουν. Χρειαζόμαστε μύθους για να πιστέψουμε ότι θα μπορούσαν να σκοτωθούν δράκοι, να βρεθούν εσωτερικοί θησαυροί. Όσο περισσότερο διαβάζετε τον Joseph Campbell, τόσο περισσότερο συνειδητοποιείτε ότι το ταξίδι του ήρωα υπάρχει στην υπηρεσία μιας μεγαλύτερης αλήθειας, πώς εμείς ως άνθρωποι ζούμε τον δικό μας μοναδικό, ατομικό μύθο. Η ιστορία μπορεί να είναι το ταξίδι, αλλά το νόημα και η σημασία του ταξιδιού είναι να ανακαλύψουμε όλες τις πτυχές του ποιοι είμαστε και μέσα από αυτή τη διαδικασία να αυξήσουμε τη συνείδησή μας.

2. Η εμπειρία μετάβασης σήμερα: πώς να οργανωθεί μια νέα εμπειρία μετάβασης στην Ευρώπη

Το πνευματικό προϊόν 1 (IO1) του σχεδίου που συζητήθηκε είχε ως στόχο να εντοπίσει τα κύρια χαρακτηριστικά μιας ευρωπαϊκής εμπειρίας μετάβασης για τους σημερινούς εφήβους. Προς τούτο, οι εταίροι, ξεκινώντας από τη διαθέσιμη βιβλιογραφία, εντόπισαν ένα κοινό υπόβαθρο που ξεκίνησε τη συμμετοχική συζήτηση με επιλεγμένους εφήβους στις κοινότητες. Αυτό είναι σύμφωνο με την πτυχή της ανάπτυξης της κοινότητας της εμπειρίας του χρησιμοποιούμενου μοντέλου μετάβασης. Αυτό το υπόβαθρο συνίστατο κυρίως στη δυνατότητα σύνδεσης των τριών σταδίων (δηλαδή του διαχωρισμού, της μετάβασης, της ενσωμάτωσης) του μοντέλου Van Genneper (1909) σε τρεις διαστάσεις που αναγνωρίζονται εύκολα από τους εμπλεκόμενους εφήβους. Οι 3 διαστάσεις που λαμβάνονται υπόψη είναι οι εξής:

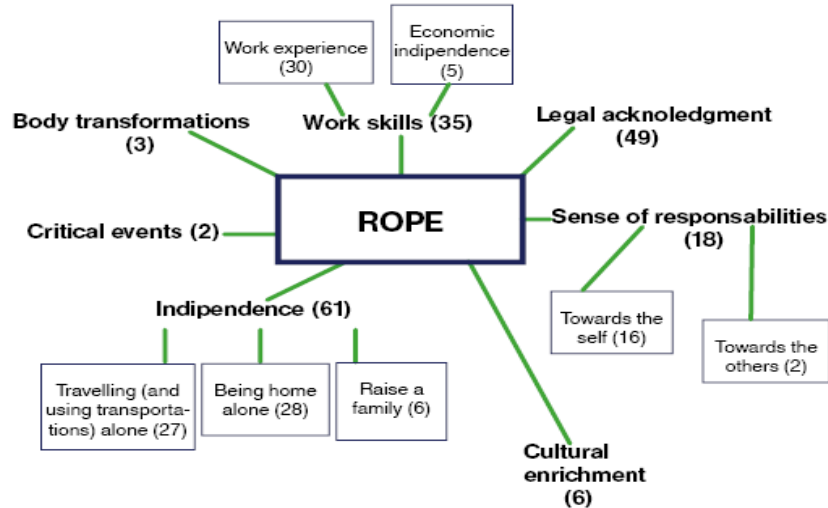
1. Η σωματική και / ή ψυχική, πνευματική αλλαγή - αφήνοντας μια θέση και πηγαίνοντας στην άλλη (διαχωρισμός).
2. Η δοκιμή και η εξερεύνηση των νέων δεξιοτήτων που αποκτήθηκαν με μια ομάδα συνομηλίκων πρέπει να συμμετέχουν στη μάθηση, αφήνοντας παλιές αξίες / συμπεριφορές (liminality).
3. Η επίδειξη νέων δεξιοτήτων και αναγνώριση των νέων δεξιοτήτων από τις τοπικές κοινότητες και η διαθεσιμότητα νέου ρόλου για τους εφήβους στην κοινότητα με τρόπους που ενισχύουν τον πολιτισμό της δημοκρατίας (ενσωμάτωση).

Οι εταίροι του έργου YOU-ROPE συμφώνησαν στη συνέχεια να προσεγγίσουν τη συλλογή δεδομένων με φαινομενολογικές και ποιοτικές μεθόδους, προκειμένου να συγκεντρώσουν την άποψη των συμμετεχόντων για σημαντική εμπειρία στη ζωή τους και να αναδείξουν τα συναισθήματα και τις πεποιθήσεις τους για την εμπειρία της μετάβασης, ξεκινώντας από την ερευνητική ερώτηση «Πότε αισθανθήκατε ως ενήλικας για πρώτη φορά στη ζωή σας;». Ενήλικες της κοινότητας συμμετείχαν επίσης στην έρευνα για να συγκρίνουν τα ευρήματα και να συζητήσουν με τους συμμετέχοντες σε μεταγενέστερα στάδια του έργου (IO3) σχετικά με τον λόγο της κύριας αναδυόμενης διαφοράς και να δείξουν τη διαγενεακή φύση της εμπειρίας της μετάβασης. Σε αυτό το έγγραφο παρουσιάζουμε μόνο τα κύρια ευρήματα του IO1 του έργου, λεπτομερείς πληροφορίες για την έρευνα υπάρχουν στην έκθεση IO1.

2.1. Παραδείγματα γεγονότων που θα συζητηθούν ως περιπτώσιολογικές μελέτες

Εδώ αναφέρονται εν συντομία οι πιο κοινοί τύποι των εμπειριών από την εφηβεία μέχρι την ενηλικίωση που προέκυψαν κατά τη φάση έρευνας του IO1. Αυτό είναι μέρος του τμήματος της παρέμβασης της κοινότητας: αρχίζει να απασχολεί τους κατοίκους, τους νέους και τους ενήλικες σε συνομιλίες σχετικά με ζητήματα που έχουν σημασία και παρείχε στην εταιρία μια ευρύτερη γνώση σχετικά με τον αντιληπτό ρόλο των ιεραρχιών στη σύγχρονη κοινωνία σε ολόκληρη την Ευρώπη.

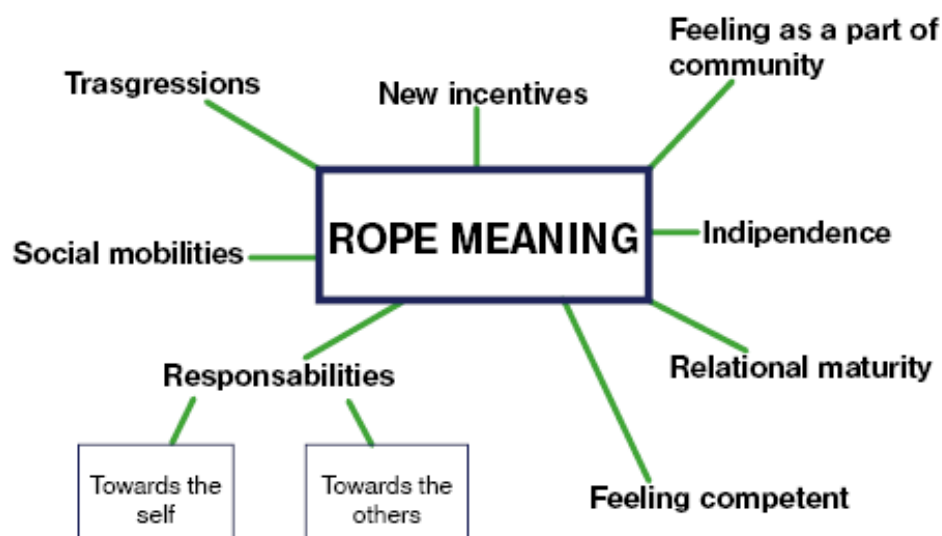
- Το να μείνω μόνος στο σπίτι
- Η φροντίδα νεότερων μελών.
- Η κίνηση γύρω από την πόλη αυτόνομα.
- Η οικονομική αυτονομία.
- Η απόκτηση νέων δεξιοτήτων.
- Κρίσιμα γεγονότα (π.χ. ατυχήματα, οικογενειακές απώλειες)
- Ανακάλυψη νέων πραγμάτων
- Το να ταξιδεύω μόνος ή με φίλους

Οι παραπάνω εμπειρίες μετάβασης μοιράζονται – ανεξάρτητα προέλευσης – από γενιά σε γενιά, υπογραμμίζοντας μια ανθρωπολογική και διαπολιτισμική ανάγκη και μια νοηματική νοήματος. Η έννοια που συνδέεται με την εμπειρία μετάβασης σε μια ανάγκη για:

- Ανεξαρτησία
- Ευθύνη
- Αναγνώριση ως πολίτη
- Ακριβείς / πνευματικές έννοιες
- Περιέργεια
- Αλλαγή (τόσο σωματική όσο και ψυχολογική)
- Διάφορες συμπεριφορές
- Αποδοχή νέων δεξιοτήτων
- Πολιτιστικό εμπλουτισμό

2.2. Ιδέες για τη διεξαγωγή δράσεων με βάση το πνευματικό προϊόν 1 (IO1)

Μαζί με τα ευρήματα που προέκυψαν από το IO1, οι συνεργάτες του έργου YOU-ROPE, χάρη στη φαινομενολογική και ποιοτική προσέγγιση της έρευνας, συνέλεξαν μια σειρά ενδείξεων σχετικά με τον τρόπο διεξαγωγής δράσεων με τους εφήβους. Εδώ αναφέρονται εν συντομία.

- Οι συνεδρίες πρέπει να πραγματοποιούνται σε ευρείες και ήσυχες τοποθεσίες: μεγάλα δωμάτια χωρίς τραπέζια και εμπόδια.
- Οι πρακτικές και πρακτικές μέθοδοι θα πρέπει να υλοποιηθούν με δημιουργική και συμμετοχική προσέγγιση.

- Η αναπτυξιακή προσέγγιση είναι επίσης θεμελιώδης: ξεκινώντας από την εμπειρία των συμμετεχόντων και τα συναισθήματά τους. Η ανταλλαγή εμπειριών δημιουργεί αποτελεσματική επικοινωνία και άμεση συμμετοχή.
- Η μικτή σύνθεση της ομάδας (όσον αφορά τόσο την ηλικία όσο και τις προσωπικές ιστορίες) δημιουργεί ένα καλύτερο πλαίσιο για την επεξεργασία του ROPE, προσφέροντας νέους πόρους για τη διαδικασία νοήματος.
- Οι εμπειρίες των ομάδων που βασίζονται στον θεατή (χρησιμοποιώντας επίσης εργαλεία επιδόσεων όπως το σχέδιο, τη μουσική και τη γραφή) είναι εξαιρετικά χρήσιμα για την ανταλλαγή ατομικών, σχεσιακών και πολιτιστικών χαρακτηριστικών εμπειριών όπως τα ROPE.

3. Δραστηριότητες

Στο τέλος του IO1, σε κάθε χώρα που συμμετείχε στο έργο YOU-ROPE υλοποιήθηκαν οι δραστηριότητες που περιλαμβάνονται στο IO3. Σε κάθε χώρα επιλέχθηκαν ορισμένοι έφηβοι για να ξεκινήσουν μια σειρά συναντήσεων με συναδέλφους του προγράμματος YOU-ROPE. Κατά τη διάρκεια των δραστηριοτήτων σε κάθε χώρα, οι συμμετέχοντες συζήτησαν για το ρόλο και το νόημα που σχετίζεται με τις εμπειρίες της ζωής τους και, με διαφορετική προσέγγιση, συνέλεξαν τις σκέψεις τους με καινοτόμες μεθόδους για να εισαγάγουν συμμαθητές τους από άλλες χώρες στο έργο, κατά τη διάρκεια της διεθνούς διδακτικής και μαθησιακής δραστηριότητας στη Φλωρεντία.

3.1. Βαρκελώνη

Εργαστήρια ενασχόλησης (x2): Ανοιχτό κάλεσμα προς τη νεολαία στο πλαίσιο της κοινότητας. Οι νέοι που ασχολούνταν προηγουμένως με δραστηριότητες της πνευματικής παραγωγής 1. Δύο ανοικτά εργαστήρια όπου αναπτύχθηκαν για να συγκροτήσουν την ομάδα των συμμετεχόντων που θα συμμετάσχουν στα επόμενα στάδια της συμμετοχικής διαδικασίας. Κατά τη διάρκεια των δύο εργαστηρίων τέθηκαν οι προσδοκίες, οι στόχοι, η δέσμευση και άλλα θέματα μεταξύ των συμμετεχόντων.

Ομαδικά εργαστήρια συνοχής (x3): Μόλις οργανώθηκε η ομάδα, έγιναν τρία εργαστήρια για τη διευκόλυνση (1) της αμοιβαίας γνώσης μεταξύ των συμμετεχόντων. (2) γνωριμία θεατρικών δεξιοτήτων και άλλων εκφραστικών στοιχείων και (3) ασκήσεις και παιχνίδια ενδυνάμωσης ομάδας.

Δραματουργική παραγωγή (x6): Χρήση αποτελεσμάτων από τη Πνευματικό Προϊόν 1 για το τι σημαίνει να γίνεις ενήλικας και νέες συνεισφορές από τους συμμετέχοντες χρησιμοποιώντας το θέατρο και άλλα δραματικά παιχνίδια. Η θεωρητική παραδοχή σχετικά με την εμπειρία μετάβασης (Van de Genner, 1909): διαχωρισμός - περιορισμός - ενσωμάτωση χρησιμοποιήθηκε για την οργάνωση των περιεχομένων που δημιουργήθηκαν σε μια δραματουργική δομή. Οι συνεδρίες χρησιμοποιήθηκαν για την παραγωγή συνεργατικών σκηνών που θα δοκιμαστούν και θα προστεθούν στη θεατρική παραγωγή. Οι συμμετέχοντες πρότειναν κοστούμια, τραγούδια και άλλους πόρους ως μια διαρκή δημιουργική διαδικασία που επέτρεπε να οριστεί η περίοδος συνεδρίας ως τελική θεατρική παράσταση.

Εργαστήρια πρόβας (x2): Μόλις η δραματουργική δομή δημιουργήθηκε, ασκήσεις, πρόβες και παιχνίδια χρησιμοποιήθηκαν για την ανάπτυξη εμπιστοσύνης μεταξύ των συμμετεχόντων.

(25 Απριλίου): Μετά την εμπειρία του LTA, έγινε παρουσίαση στο κοινοτικό κέντρο και περισσότεροι από 45 ενήλικες παρακολούθησαν το έργο και συμμετείχαν σε μια τελική συζήτηση για το τι σημαίνει να γίνεις ενήλικας και πώς η κοινότητα των ενηλίκων θα μπορούσε να συνοδεύσει θετικά τη νεολαία στην ενηλικίωση.

Όλες οι συνεδρίες εργαστηρίων διαρθρώθηκαν χρησιμοποιώντας διαδικασία τριών βημάτων: (1) παιχνίδια προθέρμανσης, (2) ενέργειες που εξαρτώνται από τον κύριο στόχο της σκηνής και (3) γυμναστικές ασκήσεις για χαλάρωση.

- Αριθμός εργαστηρίων: 13 συνεδρίες από 2 ώρες.
- Αριθμός συμμετεχόντων: 13 συμμετέχοντες (ένας από αυτούς δεν μπορούσε να συμμετάσχει στη δραστηριότητα LTA) μεταξύ 14 και 18 ετών.
- Φύλο συμμετεχόντων: 4 άνδρες, 7 γυναίκες.

3.2. Φλωρεντία

Η δοκιμαστική δραστηριότητα οργανώθηκε ακολουθώντας το πλαίσιο Van de Gennep και την αφηγηματική δομή του μύθου, το ταξίδι των ηρώων (Campbell, 1949). Σκοπός της δραστηριότητας ήταν να δημιουργηθεί ένας μύθος από τη δημιουργικότητα των συμμετεχόντων, οι οποίοι μοιράστηκαν τις ιστορίες τους με τη δημιουργία ενός χαρακτήρα, ενός υπέρ-ήρωα με μια μάσκα και ειδικών δυνάμεων και μια πλοκή. Η ιστορία κάθε χαρακτήρα είναι η προβολή συναισθηματικών εμπειριών, στάσεων, αξιών, επιθυμιών και φόβων των συμμετεχόντων και αντιπροσωπεύει τη φάση του περιορισμού, στην οποία οι νέοι αμφισβητούνται για να ξεπεράσουν τα όριά τους και να έρθουν σε επαφή με κάτι που υπερβαίνει τη δική τους ατομικότητα. Οι ιστορίες του κάθε συμμετέχοντα συζητήθηκαν στη συνέχεια και συγχωνεύθηκαν σε ένα μετα-μύθο που δημιουργήθηκε από τη σύνδεση των ξεχωριστών ιστοριών, που αντιπροσωπεύουν τη φάση του διαχωρισμού από τις ρίζες του καθενός και την έλευση ενός νέου ταξιδιού με τους συνομηλίκους. Στο τέλος της δοκιμαστικής δραστηριότητας, η κοινή ιστορία (μύθος) διοργανώνεται μπροστά σε ένα ακροατήριο (που αντιπροσωπεύει την τοπική κοινότητα / χωριό), προσομοιάζοντας τη φάση ενσωμάτωσης μιας μετάβασης. Ο μύθος τίθεται ως τελετουργικό με μια καθαρική λειτουργία που επιτρέπει στους συμμετέχοντες να βιώσουν μια νέα και προσωπική εναρκτήρια τελετή με τους συνομηλίκους τους.

Αντιμετωπίστηκαν λοιπόν μέσω ψυχοδραματικών δραστηριοτήτων, όπως αυτές που χρησιμοποιούν τη γλώσσα του σώματος για να εκφράσουν συναισθήματα και συμπεριφορές (Boal, 1980, Mazzini και Talamonti, 2011). Μέσω αυτών των τεχνικών οι συμμετέχοντες εξέφρασαν τις έννοιες που σχετίζονται την ενηλικίωση μέσα από χειρονομίες του σώματος. Η δεύτερη περίοδος

(πάντα μέρος της φάσης διαχωρισμού) επικεντρώθηκε στη λέξη. Μέσω της ανταλλαγής ιδεών και της ελεύθερης συλλογής ιδεών, οι συμμετέχοντες δημιούργησαν έναν κοινό ορισμό της εμπειρίας της μετάβασης. Και οι δύο συνεδρίες αντιπροσώπευαν, σύμφωνα με το παραπάνω σχήμα, τη φάση διαχωρισμού της μετάβασης. Από την τρίτη έως την έβδομη συνεδρία οι συμμετέχοντες βγήκαν από την καθημερινή τους ταυτότητα για να δημιουργήσουν τις δικές τους μάσκες, τον μυθολογικό ήρωα τους με ειδικές εξουσίες και αδύναμα σημεία, ως αναπαράσταση της φάσης περιορισμού. Από την πέμπτη συνεδρία προσκλήθηκαν ορισμένοι εκπρόσωποι της τοπικής κοινότητας (εκπαιδευτικοί, γονείς, κ.α.). Ζητήθηκε επίσης να δημιουργήσουν τις μάσκες και τις ιστορίες τους, οι οποίες αντιπροσωπεύουν μια σημαντική ιεροτελεστία της μετάβασης της ζωής τους, και τις μοιράστηκαν με τους νέους συμμετέχοντες: δημιουργήθηκε μια νέα αφήγηση, καρπός των μύθων των κοινών ιστοριών των νέων και των τοπικών κοινοτήτων συγχωνεύτηκαν στην τελική απόδοση. Στην όγδοη συνεδρία η παράσταση παρουσιάστηκε στην κοινότητα και οι συμμετέχοντες είχαν την ευκαιρία να συζητήσουν με την κοινότητά τους, να γιορτάσουν και να εξηγήσουν τι έμαθαν με αυτή τη δημιουργική και επιτελική εμπειρία.

Αυτή η συνάντηση αντιπροσώπευε τη φάση της ενσωμάτωσης της εμπειρίας της μετάβασης. Η μεθοδολογική δομή των δραστηριοτήτων ήταν ψυχοδραματική. Κάθε συνεδρία διαρθρώθηκε σε τρεις φάσεις εργασίας: η πρώτη ήταν η φάση προθέρμανσης, στην οποία υπήρχε μια τελετουργική δραστηριότητα, με στόχο την είσοδο στο ανοιχτό και χαλαρό κλίμα που ήταν απαραίτητο για την ενεργοποίηση της δημιουργικής σκέψης. Η δεύτερη φάση, αυτή της δράσης, στην οποία πραγματοποιήθηκε η κεντρική δραστηριότητα, όπως η κατασκευή της μάσκας ή η συγγραφή των ιστοριών του ήρωα. Στο τρίτο, το κοινό, οι συμμετέχοντες συζήτησαν τα συναισθήματά τους και την απόκτηση νέων γνώσεων, μαζί με τους οργανωτές. Κάθε συνεδρία έκλεισε με τελετουργικό ομαδικού χαιρετισμού. Σύμφωνα με το μοντέλο του ψυχοδράματος, τόσο ο αγωγός όσο και οι συναγωγοί έχουν συνειδητοποιήσει τις ίδιες δραστηριότητες που προτείνονται στους συμμετέχοντες, πραγματοποιώντας έτσι τόσο τη λειτουργία καθοδήγησης όσο και την συνεδρία, αλλά και τη σύγκριση για τους συμμετέχοντες.

- Αριθμός εργαστηρίων: 8 συνεδρίες από 2/5 ώρες.
- Αριθμός συμμετεχόντων: 20 συμμετέχοντες μεταξύ 16 και 19 ετών.
- Φύλο συμμετεχόντων: 18 άνδρες, 2 γυναίκες
 - Συνεδρία 1: το σώμα του ήρωα
 - Συνεδρία 2: η λέξη ο ήρωας
 - Συνεδρία 3: η μάσκα του ήρωα
 - Συνεδρία 4: Η ιστορία του ήρωα
 - Συνεδρία 5: οι ήρωες συναντούν την κοινότητα
 - Συνεδρία 6 και 7: η δημιουργία του μετα-μύθου (κοινή ιστορία)

- Συνεδρία: ο εορτασμός

3.3. Ιάσιο

Το Δέντρο της Ζωής (ToL) καλεί τους συμμετέχοντες να μοιραστούν τις πτυχές της ζωής τους, ακολουθώντας τις περιγραφές των μη-στρουκτροραλιστικών ταυτοτήτων που συνδέονται με τις περιοχές ενός δέντρου (ρίζες, έδαφος, κορμός, κλαδιά, φύλλα, λουλούδια, φρούτα) στην επανεγγραφή ιστοριών που συνδέονται μέσω αφηγηματικών συνεντεύξεων σε ομαδικό περιβάλλον. Η συμμετοχή των συμμετεχόντων στις σχετικές προσωπικές αξίες, αρχές και δεσμεύσεις καθίσταται εμφανής στους προβληματισμούς των «εξωτερικών μαρτύρων» που υπογραμμίζουν τη συνάφεια των ανθρώπινων προσδοκιών με βάση την αξία που ξεπερνά τα προσωπικά και ιστορικά πλαίσια. Η ανταλλαγή πλούσιων περιγραφών της προσωπικής ταυτότητας δημιουργεί προσφιλείς ιστορίες και πλέκουν περιοχές κοινών αξιών και επιθυμητές για τη ζωή αρχές. Το Δέντρο της Ζωής (ToL) μπορεί να γίνει κατανοητό ως όχημα για ένα ταξίδι για κοινές ταυτότητες και για την αποκατάσταση της ταυτότητας που σχετίζεται με την κοινότητα, ενώ προάγει και διατηρεί την ανθρώπινη αξιοπρέπεια σε όλους τους εμπλεκόμενους.

Δημιουργώντας τις αφίσες για το Δέντρο της Ζωής (ToL), οι συμμετέχοντες συγκέντρωσαν μια γκαλερί φωτογραφιών για Το Δέντρο της Ζωής (ToL) που αντιπροσωπεύει το «Δάσος της Ζωής» που «επισκέφθηκαν» όλοι οι συμμετέχοντες. Μια συνομιλία ορισμού ολοκλήρωσε το εργαστήριο με τα πιστοποιητικά που απονεμήθηκαν στο τέλος. Υπήρχαν δύο συναντήσεις, 8 ώρες η καθεμία, με συμμετοχή 11 νεαρών ενηλίκων, φοιτητών (6 γυναικών, 5 ανδρών), 2 σχολικών συμβούλων και 2 συμβούλων της Psiterra. Μετά την κινητικότητα της Φλωρεντίας οργανώθηκε μια άλλη συνάντηση με τους φοιτητές και το προσωπικό της Psiterra (4 ώρες).

Αφηγηματικά εργαστήρια μετά το πέρας της συνάντησης

- 1 συνεδρία, 4 ώρες
- 11 συμμετέχοντες, 16-19 ετών
- 5 άνδρες 6 γυναίκες
- 2 διοργανωτές

Αφηγηματικά εργαστήρια

- 2 συνεδρίες, 8 ώρες το καθένα
- 11 συμμετέχοντες, 16-19 ετών
- 5 άνδρες, 6 γυναίκες
- 2 επαγγελματίες / σύμβουλοι σχολείων
- 2 διοργανωτές

Θεματικές εργαστηρίων

- Παρουσίαση του Έργου. Αρχική συνάντηση. Γνωριμία, στόχοι, δραστηριότητες, χρονοδιάγραμμα. υπογραφή εντύπων συγκατάθεσης - γονείς, διοργανωτές (Σύλλογος Psiterra), εκπαιδευτικοί-σύμβουλοι, νέοι.
- Ανάπτυξη ομάδας. Εργαστήριο στο Πανεπιστήμιο "Alexandru Ioan Cuza" του Ιασίου. Ice-breaking στην επέκταση της γνωριμίας για το Δέντρο της Ζωής (ToL).
- Μετά από την ατομική δουλειά για το για το προσωπικό τους Δέντρο της Ζωής (ToL), υπήρξε συνέντευξη κάθε συμμετέχοντα αφηγηματικά από τον διαμεσολαβητή της Psiterra. Έγινε μια κοινή γκαλερί για το «Δάσος της Ζωής». Στο τέλος, προέκυψε μια αφηγηματική πρακτική «τελετής ορισμού». Τα πιστοποιητικά δημιουργήθηκαν από τους ίδιους τους συμμετέχοντες και τελικά προσφέρθηκαν τελετουργικά μαζί με τις αφίσες για το Δέντρο της Ζωής (ToL).
- Αντανακλώντας την εμπειρία για το Δέντρο της Ζωής (ToL) – Εργαστήριο του Πανεπιστημίου "Alexandru Ioan Cuza" του Iasi – με στόχο να προβληματιστούν για τις εμπειρίες για το Δέντρο της Ζωής (ToL) και να δημιουργήσουν μια νέα αφηγηματική ομάδα η οποία μετατράπηκε σε σενάριο για ένα βίντεο. Η ομάδα της Psiterra είχε ρόλο διαμεσολαβητή, οργάνωσης και τεκμηρίωσης. Το έργο παραγωγής ταινιών οργανώθηκε και υλοποιήθηκε εξ ολοκλήρου με την ηγεσία και τη συμμετοχή των νέων.

3.4. Ρέθυμνο

Πραγματοποιήσαμε 8 εργαστήρια 3 ωρών με εφήβους που βασίζονταν στη υπόθεση ότι οι κλασσικοί μύθοι επιβιώνουν από γενιά σε γενιά, διότι πιστεύουμε ότι διδάσκουν στους ανθρώπους πώς να αντιλαμβάνονται και να ανταποκρίνονται στον περιβάλλοντα κόσμο. Οι μύθοι στην Ελλάδα παρέχουν μια σειρά ενσωματωμένων μεταφορών για τη ζωή και τον προβληματισμό πάνω στο ζην. Έτσι, εργαστήκαμε στη σχέση μεταξύ μύθου, μεταφοράς, αυτογνωσίας, επικοινωνίας και ομαδικής συνεργασίας. Επιλέξαμε τον μύθο του Οδυσσέα, ένας θρυλικός Έλληνας βασιλιάς της Ιθάκης και ο ήρωας του έπους του Ομήρου, της Οδύσσειας. Αυτό το έπος περιγράφει το ταξίδι του, που διήρκεσε 10 χρόνια, καθώς προσπαθεί να επιστρέψει στην πατρίδα του μετά τον Τρωικό πόλεμο και να επιβεβαιώσει τη θέση του ως νόμιμου βασιλιά της Ιθάκης. Χρησιμοποιήσαμε το μύθο ως μεταφορά για το ταξίδι (μετάβαση) στην ενηλικίωση, ζητώντας από τους συμμετέχοντες να προβληματιστούν (ξεχωριστά και ως ομάδα) για τις περιπλανήσεις του Οδυσσέα.

«Ποιες είναι οι προκλήσεις της μετάβασης στην ενηλικίωση; Τι πρέπει να μάθουμε; Ποιες είναι οι δεξιότητες που πρέπει να αποκτηθούν; Ποιος θα μπορούσε να βοηθήσει;» ήταν μερικές από τις ερωτήσεις που συζητήθηκαν για κάθε μία από τις συναντήσεις μας. Όταν ο Οδυσσέας, για παράδειγμα, ταξιδεύει και επισκέπτεται τη μάγισσα Κίρκη, μετατρέπει τους μισούς ανθρώπους σε

γουρούνια. «Είναι ότι όταν κάποιος σας κοιτάξει σαν γουρούνι, αρχίζετε να συμπεριφέρεστε/ αισθάνεστε ως γουρούνι; Κάποιος σας έκανε να αισθάνεστε ντροπή για τα συναισθήματα ή τις σκέψεις σας;» Χρησιμοποιώντας μεταφορές όπως οι παραπάνω, οι συμμετέχοντες μοιράστηκαν και προσπάθησαν να συνθέσουν μια κοινή προοπτική για τα θέματα που προέκυψαν όπως οι δεξιότητες επίλυσης συγκρούσεων, η ψυχική υγεία και η σεξουαλική παιδεία. Όλα τα εργαστήρια ξεκινούσαν με μια δραστηριότητα προθέρμανσης και τελείωναν με μια πράξη, ο συνδυασμός των οποίων ήταν μια παράσταση που παρουσιάστηκε στη Φλωρεντία.

Θεματική σεμιναρίου

1. Παρουσίαση του Προγράμματος. Συνάντηση με τους συμμετέχοντες. Δόθηκε στους συμμετέχοντες ένα όνομα ήρωα και έπρεπε να βρουν το ταίρι τους, χωρίς να μιλήσουν (ο Οδυσσέας πρέπει να βρει την Πηνελόπη, η Ήρα να βρει τον Δία). Στόχοι & Προσδοκίες.
2. Ομαδοποίηση. Σκέψεις και ιδέες για την "Ενήλικη ζωή" - Ποιες είναι οι ικανότητες/ συμπεριφορές που οι έφηβοι βρίσκουν χρήσιμες κατά τη μετάβασή τους στην ενηλικίωση. Διαφορετικές σημασίες για αξίες όπως η ευθύνη ή η ανεξαρτησία. Δραστηριότητα εμπιστοσύνης στο κτήριο (Ο κουφός οδηγεί τον τυφλό)
3. Αντανακλώντας πάνω σε ένα μύθο. Τι σημαίνει το ταξίδι του Οδυσσέα για την ομάδα. Ενήλικη ζωή: μια εμπειρία ή μια διαδικασία; Επιλέξτε μια από τις περιπέτειες του Οδυσσέα και μοιραστείτε γιατί ήταν σημαντικό για σας.
4. Αιχμάλωτος από τον Κύκλωπα Πολύφημο. Άσκηση εμπιστοσύνης: Θα με πιάσετε αν πέσω; Ποιες είναι οι ιδιότητες που πρέπει να έχει μια σχέση για να αισθάνεται κανείς ασφαλής;
5. Σειρήνες. Ποια είναι τα πρότυπά μας; Πώς η κοινότητα θα μπορούσε να βοηθήσει τη μετάβαση στην ενηλικίωση; Φέρνοντας στη συνάντησή μας κάτι που αντιπροσωπεύει την ενηλικίωση (τραγούδι, εικόνα ...).
6. Η Σκύλλα και η Χάρυβδη: Οι εσωτερικές φωνές μας - Προσπαθώντας να καταλάβω τον εαυτό μου. 6.β. Κίρκη: Τα βλέμματα των άλλων - Πώς η γνώμη των άλλων ανθρώπων επηρεάζει τις σκέψεις / τα συναισθήματα / συμπεριφορά μου.
7. Καλυψώ: Επίλυση συγκρούσεων στο σχολείο ή στην οικογένεια. Κάλεσμα γονέων. Δεξιότητες επικοινωνίας. Άσκηση.
8. Ιθάκη: Αξιολόγηση, Τελική συζήτηση για το ταξίδι μας, Προετοιμασία για το ταξίδι στη Φλωρεντία.

Αριθμός εργαστηρίων: 8 συνεδρίες διάρκειας 3 ωρών η καθεμία.

Αριθμός συμμετεχόντων: 12 συμμετέχοντες 17 ετών.

Φύλο συμμετεχόντων: 8 άνδρες 4 γυναίκες

3.5. Διεθνής δραστηριότητα μάθησης και διδασκαλίας (LTA) στη Φλωρεντία

Οι εθνικές πρακτικές που βασίζονται σε τοπικές μεθοδολογίες που υιοθετήθηκαν για τις δραστηριότητες συζητήθηκαν από την εταιρική σχέση και στη συνέχεια, ξεκινώντας από τα αποτελέσματα, σχεδιάστηκε μια διεθνής δραστηριότητα μάθησης και διδασκαλίας (LTA). Το LTA που οργανώθηκε στη Φλωρεντία προοριζόταν ως κοινή πλατφόρμα για τους συμμετέχοντες να μοιράζονται εμπειρίες, παρουσιάσεις και επιδόσεις των δραστηριοτήτων σε κάθε χώρα, καθώς και έναν προβληματισμό σχετικά με την εννοιολόγηση και τη φιλοσοφία των εμπειριών μετάβασης (Rites of Passage Experience) με τη σημαντική συνεισφορά του David Blumenkrantz - τόσο αυτοπροσώπως όσο και με ευρύ φάσμα τεκμηρίωσης (βίντεο, κειμένου και εικόνων) που υποστηρίζουν την έναρξη του ROPE. Οι νέοι που συμμετείχαν στο πρόγραμμα ταξίδεψαν στη Φλωρεντία για να συναντηθούν και να συνεργαστούν και να δημιουργήσουν μια εμπειρία ευρωπαϊκού πλουραλισμού με βάση τις γνώσεις που αποκτήθηκαν στις δραστηριότητες που πραγματοποιήθηκαν στη Βαρκελώνη, τη Φλωρεντία, το Ιάσιο και το Ρέθυμνο. Η διαδικασία ανέκυψε σταδιακά και τελείωσε με μια έκφραση ενότητας, ανθρωπιάς και χαράς της ζωής.

Οι μεταφορές του ταξιδιού, της ένωσης με τους συνομηλίκους που αντιμετωπίζουν τις ίδιες προκλήσεις, της επανασύνδεσης με μια παγκόσμια διάσταση της ανθρωπότητας, ενώνουν όλους τους συμμετέχοντες, ανεξάρτητα από την ηλικία, την επαγγελματική γνώση, τον ρόλο των γονέων. Η εμπνευσμένη εμπειρία στη Φλωρεντία ενήργησε ως έναυσμα για την προώθηση της ικανότητας των συμμετεχόντων να επηρεάζουν τη ζωή των δικών τους και των άλλων, μαζί με τα σημαντικά μέλη των κοινοτήτων τους σε μια κοινή και ενδυναμωτική πορεία προς την ενηλικίωση. Οι συμμετέχοντες συζήτησαν από κοινού για τις έννοιές τους για μετασχηματισμό, μετάβαση, αίσθηση ελευθερίας και υπευθυνότητας και, υιοθετώντας μερικές από τις μεθοδολογίες που βίωσαν κατά τη διάρκεια των δοκιμαστικών δραστηριοτήτων, πραγματοποίησαν μια παράσταση («Από το Σκοτάδι στο Φως») νέα κοινότητα των Ευρωπαίων που συμμετέχουν και ενισχύουν μια δημοκρατική κοινωνία. Όπως φαίνεται στην περίληψη των απαντήσεων στην ερώτηση: «Τι σημαίνει να γίνεις ενήλικας;» τα ευρήματα που προέκυψαν κατά τη διάρκεια του IO1 επισημαίνονται και επιβεβαιώνονται στο LTA.

Οι πτυχές που θεωρούνται πιο σημαντικές από τους εφήβους, που αναπτύχθηκαν με την υπέρβαση των προκλήσεων που απαιτούνται για την ολοκλήρωση της μετάβασης από την παιδική ηλικία στην ενηλικίωση, είναι το αίσθημα ευθύνης, σεβασμού, που θεωρείται θετική προσοχή και προσοχή στις ανάγκες του εαυτού, των άλλων και του περιβάλλοντος και της ανεξαρτησίας, που προορίζονται ως η δυνατότητα λήψης αυτόνομων επιλογών για τη ζωή τους. Ακολούθησαν επίσης αξίες που θεωρούνται θεμελιώδεις, όπως η εμπιστοσύνη, τόσο προς τον εαυτό τους όσο και προς τους άλλους, ικανότητα κατανόησης των άλλων και την ανοικτή νοοτροπία. Στο τέλος της διεθνούς συνάντησης οι συμμετέχοντες ανέφεραν ότι επέστρεψαν στα σπίτια τους με ένα ολοκαίνουργιο

σύνολο απαντήσεων και εργαλείων, αλλά και με νέες ερωτήσεις, όπως πώς να ενσωματώσουν την έμπειρη αλλαγή στη ζωή τους και πώς να εισαγάγουν αυτό το νέο δυναμικό στον κόσμο . Οι απαντήσεις σε αυτά τα ερωτήματα είναι δύσκολο να βρεθούν σε οποιοδήποτε στάδιο της ζωής του καθενός, αλλά μετά από αυτή την εμπειρία ανταλλαγής, εμπλοκής και ανάπτυξης, οι νέοι συμμετέχοντες διερεύνησαν τη σημασία της (μεταξύ άλλων) σύνδεσης με τους άλλους, της σκέψης για τον εαυτό τους, μια πιο ικανοποιητική προσέγγιση της ζωής και της ανάπτυξης (Blumenkrantz, 2016).

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στο έργο YOU-ROPE αναπτύχθηκε ένα μοντέλο παρέμβασης για την ανάδειξη των εμπειριών μετάβασης στην ενηλικίωση ως εργαλείο προώθησης της αίσθησης του «ανήκειν» στην κοινότητα και πρόληψης της νεανικής ψυχικής δυσφορίας. Όπως αναφέρθηκε στην εισαγωγή, το έργο προέκυψε από το υπόδειγμα νεανικής και κοινοτικής παρέμβασης Rite of Passage Experience (ROPE) που δημιουργήσε ο Δρ. D. Blumenkrantz. Βασική υπόθεση του υποδείγματος είναι ότι οι εμπειρίες (τελετές) ενηλικίωσης είναι θεμελιώδεις διεργασίες, απαραίτητες στην θετική προσωπική ανάπτυξη αλλά και για την ενδυνάμωση της κουλτούρας της κοινότητας. Επικυρώνουν την επίτευξη των αναπτυξιακών σταδίων σε σχέση με τις κοινωνικές, θρησκευτικές, πολιτισμικές συνήθειες και παραδόσεις. Είναι σημαντικές επειδή συντελούν στην αναγνώριση των ορίων των κοινωνικών ρόλων και καθορίζουν τις αξίες, τις στάσεις και τις συμπεριφορές κάθε φάσης ζωής σε ένα δεδομένο πολιτισμικό πλαίσιο. Οι εμπειρίες ενηλικίωσης -Rite of Passage Experience (ROPE)- είναι συμβάντα, πράξεις, τελετουργίες, δοκιμασίες, εθιμοτυπίες στις οποίες το άτομο καλείται να δοκιμαστεί, να ξεπεράσει χρησιμοποιώντας δεξιότητες και λειτουργίες που ακόμα δεν έχει κατακτήσει. Τα «περάσματα» αυτά είναι σύμβολα που ανήκουν στην ιδιωτική σφαίρα ή των σχέσεων με συνομηλίκους και μέλη της οικογένειας αλλά και με τις ρίζες των ατόμων με την κοινότητα από την οποία προέρχονται, ακόμα και με όλη τους την ύπαρξη. Μεταδίδονται διαγενεακά και ακόμα και σήμερα παίζουν σημαντικό ρόλο στην ικανοποίηση της ανάγκης των εφήβων να αναγνωριστούν ως νέοι ενήλικοι.

Όπως αναφέρθηκε στην εισαγωγή, οι εμπειρίες μπορεί ακόμα να θεωρούνται ουσιαστικό στοιχείο για τη θετική προσωπική ανάπτυξη αλλά αν στερούνται νοηματοδότησης από την κοινωνία, οι νέοι αναζητούν νέες εμπειρίες που αποτελούν στοιχεία περιθωριοποίησης. Είναι ευθύνη των ενηλίκων να δώσουν αξία στις εμπειρίες ενηλικίωσης, να δείξουν εμπιστοσύνη όταν οι έφηβοι έρχονται αντιμέτωποι με προκλήσεις και όταν ανταπεξέλθουν επιτυχώς, να το αναγνωρίσουν και να το τιμήσουν. Γι' αυτό, στην υλοποίηση του συγκεκριμένου έργου, επιλέξαμε να εμπλέξουμε και ενηλίκους.

Χάρη στις παρεμβάσεις που έγιναν στο πλαίσιο αυτού του έργου, οι νέοι έγιναν πρωταγωνιστές στις σχολικές τους κοινότητες, πρώτα απ' όλα για να συζητήσουν και να εμβαθύνουν στο νόημα των εμπειριών μετάβασης μεταξύ των διαφόρων σταδίων ανάπτυξης και σαν εργαλείο προσωπικής και κοινοτικής ανάπτυξης. Στην πρώτη φάση του έργου, το θέμα συζητήθηκε στο πλαίσιο μιας φαινομενολογικής (ποσοτικής και ποιοτικής) έρευνας. Ενεργοποιήθηκαν τα τοπικά δίκτυα των τεσσάρων εταιρών του έργου προκειμένου να ταυτοποιηθούν οι εκπαιδευτικές οντότητες που θα εμπλέκονταν. Ατομικές και ομαδικές συνεντεύξεις διεξήχθησαν με ανθρώπους «κλειδιά» των τοπικών κοινοτήτων, σχολικούς συμβούλους, γονείς, εκπαιδευτικούς προκειμένου

να τους ενημερώσουμε αλλά και να συζητήσουμε μαζί τους για το σημερινό νόημα αυτών των εμπειριών και πώς μπορούν να επαναενεργοποιηθούν στις σύγχρονες κοινωνίες. Κάποια βιωματικά εργαστήρια πραγματοποιήθηκαν σε σχολεία που ενέπλεξαν και εκπαιδευτικούς. Οι μαθητές και οι μαθήτριες που συμμετείχαν στην πρώτη φάση του έργου, κλήθηκαν να εμβαθύνουν στο νόημα αυτών των εμπειριών και να αναγνωρίσουν ποιες ήταν αυτές οι εμπειρίες για εκείνους προσωπικά, για τις οικογένειες τους και για την κοινότητά τους. Τα αποτελέσματα που προέκυψαν από την έρευνα της πρώτης φάσης μας οδήγησαν σε μια σειρά από συναντήσεις (Testing Activities) σε κάθε μια από τις τέσσερις πόλεις που συμμετείχαν στο έργο, στις οποίες συμμετείχαν 15 περίπου νέοι και νέες. Οι τέσσερις εταίροι ακολούθησαν τέσσερις διαφορετικές μεθοδολογικές προσεγγίσεις: θέατρο του καταπιεσμένου, ψυχόδραμα, δέντρο της ζωής και αξιοποίηση της Οδύσσειας. Το τελικό στάδιο κάθε προσέγγισης ήταν η πραγματοποίηση μιας αναπαράστασης των τελετών μετάβασης στην εθνική γλώσσα κάθε εταίρου, συνδυάζοντας κάθε μία από τις μεθοδολογικές προσεγγίσεις με εκφραστικές τέχνες.

Κάθε σειρά συναντήσεων είχε αναφορά στο θεωρητικό μοντέλο που είχε ήδη αναπτυχθεί από τον D. Blumenkrantz (Rope.org).

Το έργο από μόνο του, με κάποιον τρόπο, στην υλοποίηση των διαφόρων φάσεων του, απεικόνισε έναν μύθο στο οποίο οι συμμετέχοντες και οι συμμετέχουσες πέρασαν από όλες τα στάδια του ταξιδιού ενός ήρωα ("hero's journey"), δηλαδή τον αποχωρισμό από την οικογένεια, τις παραδόσεις και τον οικείο κόσμο προκειμένου να αντιμετωπίσει προκλήσεις, να «αναμετρηθεί» με τις δυνάμεις και τις αδυναμίες του, να διαχειριστεί αμφιλεγόμενες και πιθανόν επικίνδυνες καταστάσεις που θα τον ενδυναμώσουν για να ξεπεράσει δοκιμασίες όχι μόνο προσωπικές αλλά και προς όφελος της οικογένειας και της κοινότητάς του. Όταν θα επιστρέψει σπίτι του, ο ήρωας έχει ωριμάσει, έχει δυναμώσει και εξελιχθεί χάρη στις δοκιμασίες που πέρασε και θα βοηθήσει και άλλους να αισθανθούν καλύτερα. Γι' αυτό το λόγο, η επιστροφή του είναι ευπρόσδεκτη και «πανηγυρική» (Campbell, 1949). Με αυτόν τον τρόπο το έργο, όχι μόνο σαν μεταφορά, αλλά και μέσω της επιλογής των θεωρητικών και μεθοδολογικών προσεγγίσεων, επέτρεψε στους συμμετέχοντες, κυρίως στους μαθητές αλλά και σε εκπαιδευτικούς και εκπαιδευτές να ανατρέξουν στις φάσεις της διαδικασίας ενηλικίωσης και να την αναπαραστήσουν σαν μια μαθησιακή διαδικασία ανάπτυξης δεξιοτήτων μέσω των εμπειριών ενηλικίωσης. Έτσι, το YOU-ROPE έγινε μια κοινότητα στην οποία ένας μετά- μύθος έλαβε χώρα, όπου όλοι βίωσαν μια νέα και συλλογική εμπειρία ενηλικίωσης. Με άλλα λόγια, χάρη στις δραστηριότητες που έλαβαν χώρα στο πλαίσιο του προγράμματος YOU-ROPE, οι μαθητές και οι μαθήτριες δοκίμασαν την αυτονομία τους, την υπευθυνότητα τους, την ελευθερία να κάνουν προσωπικές επιλογές χωρίς τον έλεγχο ενηλίκων και την ικανότητα να υλοποιούν και να συμμετέχουν σε δραστηριότητες που ωφελούν και άλλους πέρα από τους ίδιους. Η βασική θεωρητική προσέγγιση ήταν η αφηγηματική ύστερα από την υπόθεση ότι το νήμα που ενώνει και δημιουργεί δεσμούς σε μια κοινότητα είναι οι ιστορίες που συνδέουν τις

εμπειρίες ζωής ενός ατόμου. Τα συναισθήματα που μεταδίδονται, οι στάσεις που εκφράζονται, οι αξίες που αναδύονται είναι απόρροια των ιστοριών που δημιουργούν μια συλλογική μνήμη η οποία είναι η βάση για την δημιουργία μιας ταυτότητας και ο οδηγός για τις όποιες πιθανότητες για μελλοντική ανάπτυξη.

Η έρευνα που στόχευε να ορίσει και να αναλύσει τις εμπειρίες ενηλικίωσης στις σύγχρονες κοινωνίες σχεδιάστηκε έτσι ώστε να επαναδημιουργήσει κύκλους γύρω από τη φωτιά στους οποίους λέγονται κι ακούγονται οι μύθοι της κοινότητας. Ομαδικές συναντήσεις (ομάδες εστίασης και βιωματικά εργαστήρια) διεξήχθησαν στις οποίες οι συμμετέχοντες συζήτησαν και αντάλλαξαν εμπειρίες για τα γεγονότα που τους έκαναν να αισθανθούν ενήλικοι για πρώτη φορά (βλ. Κεφάλαιο 2). Οι ιστορίες που αναδύθηκαν έμοιαζαν μεταξύ τους και παρ' όλες τις ιδιαίτερες διαφορές, πάντα γινόταν αναφορά σε συγκεκριμένες κομβικές πλευρές που επέτρεπαν να ανατρέξουμε στις φάσεις του αποχωρισμού, μεταίχιμίου και μετάβασης (separation, liminality, transition). Μ' αυτόν τον τρόπο, επισήμαιναν την σπουδαιότητα απόκτησης δεξιοτήτων που σχετίζονται με την ευθύνη για άλλα πρόσωπα, την αυτονομία και την ελευθερία. Όπως ήδη έχει δείξει ο Blumentkrantz (2016; rope.org) «*Η νεανική και κοινοτική ανάπτυξη μέσω εμπειριών ενηλικίωσης αφορά μια αμοιβαιότητα μεταξύ των ατόμων και της κοινότητάς τους*», με την έννοια ότι με τις ιστορίες που αφηγούνται σε μια κοινότητα, οι νέοι συνδέονται με τοπικές αξίες και ήθη αλλά και με το όλο περιβάλλον. Έτσι, οι εμπειρίες μετάβασης στην ενηλικίωση διηγούνται με κοινά για την ανθρώπινη φυλή και παγκόσμια στοιχεία που υπερβαίνουν χρονικές και χωρικές ιδιαιτερότητες.

Αναφερθήκαμε νωρίτερα στο μεθοδολογικό μοντέλο (rope.org, Blumentkrantz, 2016), που έχει ήδη επικυρωθεί στις Ηνωμένες Πολιτείες και άλλα μέρη του κόσμου. Το μοντέλο προσδιορίζει 20 στοιχεία – κλειδιά για να υλοποιηθεί μια εκπαιδευτική παρέμβαση ικανή να επαναδημιουργήσει τις φάσεις μιας τελετής μετάβασης στις τοπικές κοινότητες. Πρώτα απ' όλα, αναφέρεται στην αφήγηση ιστοριών (*“What’s the story?”*) που δίνουν παραδείγματα πράξεων τοπικών ηρώων, αλλά μετά τονίζει τις πλευρές που αναφέρονται στην εσωτερική και προσωπική ανάπτυξη τόσο των παιδιών όσο και των γονιών / εκπαιδευτικών. Ειδικά, όταν αναφέρεται «*Μπορείς να οδηγήσεις κάποιον τόσο μακριά, όσο έχεις πάει ο ίδιος*» *“You can only bring someone as far as you’ve been yourself”*, τονίζεται η σημασία της αμοιβαιότητας όχι μόνο με συνομήλικους αλλά ιδιαίτερα με ενήλικες οι οποίοι πρέπει πρώτα να δεσμευτούν σε μια συνδιαλλαγή με τους νέους. Έτσι, τονίζονται και οι σχέσεις: από τις σχέσεις μεταξύ ανθρώπων στις σχέσεις με την κοινότητα. Στο τέλος, υπογραμμίζεται η ανάγκη να ολοκληρωθεί η αλλαγή. Είναι σημαντική η ολιστική και συστημική οπτική στην οποία όλα τα επίπεδα (υποκειμενικό, σχεσιακό, κοινωνικό, πολιτισμικό, διαπολιτισμικό) ενσωματώνονται καθώς και η σχέση με το σύνολο του περιβάλλοντος. Σύμφωνα με αυτήν την οπτική, για να είναι μια εμπειρία μια τελετή ενηλικίωσης χρειάζεται ισορροπία μεταξύ

όλων των στοιχείων και της θετικής αλλαγής τόσο για τα άτομα όσο και για το περιβάλλον. Οι ιστορίες που μας είπαν οι συμμετέχοντες ήταν η βάση για τη δημιουργία μιας κοινής αίσθησης και οράματος για τις τελετές ενηλικίωσης μέσα στην κοινότητα του YOU-ROPE.

Το πρώτο παραδοτέο του έργου (Intellectual Output 1) ήταν η γέννηση και η φάση ανάπτυξης της κοινότητας με την συλλογή ιστοριών ενηλικίωσης, στην οποία δομήθηκε μια κοινή γλώσσα που αξιοποίησε τις πολιτισμικές διαφορές και τις ιδιαιτερότητες των προσεγγίσεων των εταίρων. Μιλώντας μεταφορικά, τα παιδιά με τις δραστηριότητες της πρώτης φάσης του έργου, έφτασαν στο σημείο όπου ο ήρωας αναγκάζεται να φύγει για να περάσει όλες τις δοκιμασίες. Το δεύτερο παραδοτέο (Intellectual Output 3), όπου έγιναν τα βιωματικά εργαστήρια στις τέσσερις χώρες και η συνάντηση στη Φλωρεντία, αποτελεί τη μεταφορά για τη φάση του μεταίχιμίου, στην οποία ο ήρωας αναγκάζεται να εγκαταλείψει την εστία του για να μπει σε δοκιμασίες άγνωστες και απρόβλεπτες. Οι μαθητές που συμμετείχαν άφησαν το ασφαλές και οικείο περιβάλλον της σχολικής τάξης προκειμένου να εμβαθύνουν σε θέματα ανάπτυξης με νέες μεθόδους και εργαλεία. Συνάντησαν νέους συνταξιδιώτες και εμπιστεύτηκαν τους διευκολυντές τους, οι οποίοι αντιπροσώπευαν τους σοφούς ή τους μάγους που σε κάποιο σημείο συναντούν τον ήρωα και ο οποίος τους καθοδηγεί για την ασφαλή επιστροφή τους. Το τελικό και πιο σημαντικό σημείο του ταξιδιού από άποψη ποσότητας και περιπλοκότητας δοκιμασιών που έπρεπε να ξεπεραστούν ήταν τα εργαστήρια στην Φλωρεντία. Κατά τη διάρκεια της διεθνούς συνάντησης των ομάδων, εφήβων και ενηλίκων, κάθε ομάδα έδειξε στις υπόλοιπες τι είχε πετύχει και συζήτησαν το νόημα όλης της εμπειρίας.

Οι δεσμοί μέσα σε κάθε μία από τις τέσσερις ομάδες δυνάμωσαν και δημιουργήθηκε μια ισχυρή αίσθηση του «ανήκειν» στο έργο YOU-ROPE. Όλες οι δραστηριότητες υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο του θεωρητικού μοντέλου που είχαμε ήδη αναπτύξει. Οι συμμετέχοντες και οι συμμετέχουσες αισθάνθηκαν μέλη της ευρύτερης κοινότητας του προγράμματος, ξεκινώντας την πρώτη μέρα με ασκήσεις ενδυνάμωσης της ομάδας. Τη δεύτερη μέρα κάθε εθνική ομάδα παρουσίασε την παράσταση που είχε προετοιμάσει, σαν μια πρώτη δοκιμασία που έπρεπε να ξεπεράσει, και έτσι τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε ομάδας άρχισαν να διαφαίνονται. Τις επόμενες μέρες, τα μέλη των τεσσάρων ομάδων συνειχθήσαν και αξιοποίησαν τις δεξιότητες τους σε διάφορες δραστηριότητες, συνεχίζοντας το ταξίδι τους μέχρι την τελευταία μέρα που γιορτάστηκε η αναπτυξιακή τους πορεία. Η πραγματική γιορτή, όμως, έγινε, όταν επέστρεψαν στους τόπους καταγωγής τους, όπου η φάση της «ενσωμάτωσης» (incorporation) έλαβε χώρα. Τα μέλη των ομάδων συνάντησαν την αρχική τους κοινότητα (οικογένεια, συμμαθητές, σχολείο...) μίλησαν γι αυτό που συνέβη στη Φλωρεντία και παρουσίασαν τα «επιτεύγματα» τους.

Οι δράσεις δημοσιότητας που ακολούθησαν ήταν η γιορτή για την επιστροφή του ήρωα του μύθου στο σπίτι. Στα συμπεράσματα των συναντήσεων διάχυσης των αποτελεσμάτων οι εταίροι του

προγράμματος με όλους τους εμπλεκόμενοι φορείς (γονείς, σχολική κοινότητα, φορείς εκπαίδευσης, δημόσιες αρχές..) συζήτησαν τα αποτελέσματα των δράσεων με σκοπό να συμφωνήσουν στις παραμέτρους που χρειάζεται να λάβουν υπόψη για να δημιουργήσουν εκπαιδευτικά προγράμματα, στη βάση των εμπειριών ενηλικίωσης, τα οποία θα υποστηρίξουν τη μετάβαση των εφήβων, την προσωπική τους ανάπτυξη και την ένταξή τους στις τοπικές κοινότητες. Αυτά τα αποτελέσματα συνδέθηκαν με τις δεξιότητες για την Δημοκρατική Κουλτούρα που το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο θεωρεί θεμελιώδεις για την ανάπτυξη των νέων στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Το έργο κατάφερε να επηρεάσει και τις τέσσερις πλευρές της οικοδόμησης της ευρωπαϊκής δημοκρατικής κουλτούρας: στάσεις, αξίες, γνώσεις και κριτική κατανόηση. Με εργαλείο την αφηγηματική μέθοδο ζητήθηκε από τους εταίρους να περιγράψουν τους λόγους για τους οποίους το συγκεκριμένο πρόγραμμα ήταν σημαντικό. Ακολουθεί μια σύντομη περιγραφή από κάθε εταίρο:

4.1. Γιατί ο Οδηγός είναι σημαντικός για τους εταίρους

4.1.1. ECTS - Βαρκελώνη

Οραματιζόμαστε αυτές τις κατευθύνσεις για το πώς πρέπει να είναι οι τελετές μετάβασης και πώς να τις εφαρμόσουμε σε νέους και τους σημαντικούς τους ενήλικους σαν ένα χρήσιμο και δυνατό εργαλείο στην προσπάθειά μας να επηρεάσουμε θετικά την ανάπτυξη των νέων. Η εφηβεία είναι μια πολύπλοκη περίοδος στη ζωή που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί σαν μια διαδικασία μετάβασης μεταξύ παιδικής ηλικίας και ενηλικιότητας, με εμπειρίες, προσωπικές και κοινωνικές, που δεν θα επαναληφθούν στη ζωή ενός ανθρώπου. Η εφηβεία αποτελεί για όλους μια ευαίσθητη και ταυτόχρονα πολύ έντονη περίοδο με πολλές και διαφορετικές ατομικές και ομαδικές εμπειρίες που καθορίζουν την ταυτότητα και τις σχέσεις των ατόμων. Σωματικές και ψυχολογικές αλλαγές λαμβάνουν χώρα ενώ υπάρχει έντονη κοινωνική πίεση για την επίτευξη διαφόρων στόχων.

Για την κατανόηση της εφηβείας μια συστημική προσέγγιση χρειάζεται καθώς τέσσερα διαφορετικά πολύπλοκα συστήματα πρέπει να ληφθούν υπόψη στην αναπτυξιακή πορεία κάθε εφήβου: (1) οικογένεια, (2) συνομήλικοι, (3) εκπαιδευτικό σύστημα, (4) κοινωνικό / κοινοτικό πλαίσιο. Οι εμπειρίες ενηλικίωσης έχουν τη δυνατότητα να διαπραγματευτούν όλες τις εφηβικές προκλήσεις διασυνδέοντας τα τέσσερα διαφορετικά συστήματα και κυρίως να θέσουν στο επίκεντρο τους ίδιους τους εφήβους.

Πολλές κυρίαρχες απόψεις για την ανάπτυξη των νέων ακολουθούν μια προσέγγιση περισσότερο από πάνω προς τα κάτω παρά το αντίθετο ή εκείνες που έχουν σαν βάση περισσότερο συμμετοχικές διαδικασίες. Στις πρώτες όπου οι ενήλικοι και οι εκπαιδευτικοί έχουν κεντρικό ρόλο στα εκπαιδευτικά συστήματα είναι χρήσιμες σε επείγουσες καταστάσεις ή σε περιπτώσεις έντονου ψυχολογικού άγχους. Όμως, είναι σημαντικό να έχουμε στο νου μας ότι δεν χρειάζεται διάγνωση

και παθολογία στη διάρκεια της εφηβείας και οι δεύτερες προσεγγίσεις μπορούν να φανούν πολύ χρήσιμες. Σ' αυτές τις προσεγγίσεις κατατάσσεται και το μοντέλο των τελετών ενηλικίωσης.

4.1.2. LabCom – Φλωρεντία

Με αυτό το έργο, προσπαθήσαμε να αναδείξουμε την πολιτισμική διάσταση στα εκπαιδευτικά και βιωματικά προγράμματα με στόχο την ανάπτυξη της αίσθησης της κοινωνικής συμμετοχής. Το μοντέλο που αναπτύχθηκε από τον καθηγητή Blumenkrantz στην Αμερική έχει τη δυνατότητα να υποστηρίξει ένα θεωρητικό και μεθοδολογικό μοντέλο κοινοτικής ενδυνάμωσης και παρέμβασης σε νέους, εκπαιδευτικούς και τοπικούς φορείς. Το κλειδί για αυτές τις παρεμβάσεις είναι η χρήση μια θεμελιώδους πλευράς της κουλτούρας μας από ανθρωπολογική σκοπιά: οι τελετές μετάβασης σαν βασικό συστατικό του διαγενεακού δεσμού μέσα στην κοινότητα. Με αυτή την έννοια, γίνεται σύνδεση μεταξύ ανθρωπολογικής και ψυχολογικής προσέγγισης.

Αυτό το μοντέλο που χρησιμοποιείται για περισσότερο από σαράντα χρόνια στις Ηνωμένες Πολιτείες δεν ήταν ιδιαίτερα γνωστό στην Ευρώπη. Με το YOU-ROPE θέλαμε να το δοκιμάσουμε και να το προσαρμόσουμε στο ευρωπαϊκό πλαίσιο.

Οι κατευθύνσεις που κρατάτε στα χέρια σας στοχεύουν να μιήσουν αυτούς που παίρνουν πολιτικές αποφάσεις αλλά και σε όλους τους ενδιαφερόμενους πώς οι εμπειρίες ενηλικίωσης μπορούν να φανούν χρήσιμες σε όλους που δουλεύουν για την ανάπτυξη των νέων και την κοινοτική ενδυνάμωση και να μεταφέρουν αυτές τις δεξιότητες σε όλους τους τομείς ψυχο – εκπαίδευσης. Το γεγονός ότι συνδέσαμε τα αποτελέσματα των δραστηριοτήτων μας με τις δεξιότητες που είναι απαραίτητες για την οικοδόμηση μιας δημοκρατικής κουλτούρας καταδεικνύει την χρησιμότητα του μοντέλου στην επίτευξη μιας αποτελεσματικής εκπαίδευσης για την οικοδόμηση της ευρωπαϊκής ταυτότητας.

4.1.3. Centro Machiavelli – Φλωρεντία

Όταν το 2015 η κυρία Laura Remaschi μας μίλησε πρώτη φορά για τον κύριο David G. Blumenkrantz και τη δουλειά του με τους νέους και τις κοινότητες μέσω των εμπειριών ενηλικίωσης και μας πρότεινε να χρησιμοποιήσουμε το μοντέλο σε ένα ευρωπαϊκό πρόγραμμα, αισθανθήκαμε την ανάγκη να κάνουμε μια ιστορική, ανθρωπολογική και πολιτισμική έρευνα για να κατανοήσουμε καλύτερα το αντικείμενο.

Ερχόμενοι αντιμέτωποι με αυτό το θέμα, καταλάβαμε ότι είχαμε να κάνουμε από τη μια με μια καινοτόμα ιδέα για ευρωπαϊκό πρόγραμμα και από την άλλη με μια αρχέγονη, από ανθρωπολογικής πλευράς, έννοιας. Στην πραγματικότητα αυτό που ήταν εντυπωσιακό με το You-

Ροpe ήταν ότι μόλις αρχίσαμε να ασχολούμαστε μ 'αυτό καταλάβαμε την σπουδαιότητα της διαδικασίας που περιέγραφε για την προσωπική ιστορία καθενός και καθεμιάς από μας.

Η έρευνα που κάναμε μας έδειξε ότι στις σύγχρονες κοινωνίες οι τελετές μύησης είναι όλο και περισσότερο κατακερματισμένες, περιστασιακές και ακόμα κι όταν υφίστανται φαίνεται να μην αναγνωρίζονται πια από τις τοπικές κοινωνίες. Όλα αυτά δημιουργούν σύγχυση, απώλεια αξιών και τελικά μια γενικότερη πολιτισμική ένδεια για χάρη της οικονομίας και της τεχνολογίας που κυριαρχούν. Η τεχνολογία, όμως, δεν υπολογίζει ανθρώπινα συναισθήματα, ενδιαφέρεται για την πρόοδο και όχι για ουσιαστική πολιτισμική και ολιστική ανάπτυξη των ανθρώπων και των κοινωνιών.

Έχοντας δει, λοιπόν, σ' αυτήν την πρόταση μια απάντηση στην πολιτιστική φτωχοποίηση που μας περιβάλλει, δεχθήκαμε με ενθουσιασμό να συνεισφέρουμε στην ανάπτυξη μιας πρότασης σε ευρωπαϊκό πρόγραμμα, αναδεικνύοντας στις πολιτιστικές διαφορές των τεσσάρων εμπλεκόμενων χωρών: Ιταλία, Ελλάδα, Ρουμανία και Ισπανία. Και είναι ακριβώς αυτή η πολιτιστική ποικιλομορφία που καθόρισε την εκρηκτική δύναμη του YOU-ROPE που χάρη στη δουλειά όλων των εταίρων και έχοντας σαν βάση τις έννοιες που ανέπτυξε ο Blumenkrantz να χτίσουμε ένα ευρωπαϊκό μοντέλο τελετών μύησης και ενηλικίωσης. Ένα μοντέλο που περιγράφεται στις κατευθυντήριες οδηγίες που κρατάτε στα χέρια σας και δίνει τη δυνατότητα να συνδημιουργήσετε και να προωθήσετε εμπειρίες ενηλικίωσης που συγκλίνουν σε μια συλλογική ταυτότητα και κοινές ηθικές αξίες και συμπεριφορές. Στόχος τους είναι να ενεργοποιήσουν τους ενδιαφερόμενους σε πρακτικές που προωθούν κοινές κοινοτικές αξίες και ρίζες σε διαφορετικές χώρες, προς όφελος μιας ενεργής ευρωπαϊκής ταυτότητας.

Η λέξη EUROPA ακούγεται σαν τη λέξη EUPORIA που στην αρχαία Ελλάδα περιλάμβανε μια σειρά από τελετές που διευκόλυναν τη διαδικασία μετάβασης από το ένα ηλικιακό στάδιο στο επόμενο. Έτσι, το YOU-ROPE αποτελεί ταυτόχρονα καινοτόμο και πρωτόγονο πρόγραμμα χάρη στους στενούς δεσμούς του με τις τελετές μετάβασης χαρίζοντας μας ένα μοναδικό συναισθηματικό ταξίδι μέσα από μια αποτελεσματική διαπολιτισμική επαφή μεταξύ των εμπλεκόμενων περιοχών.

Στην πραγματικότητα, η πορεία υλοποίησης του προγράμματος υπήρξε συναρπαστική επειδή μας οδήγησε σε μια επανανακάλυψη αρχαίων πρακτικών που πιθανόν είχαν διαγραφεί από την σύγχρονη μνήμη. Αυτή η επανεκτίμηση αντιπροσωπεύει και μια επανανακάλυψη μιας διαπολιτισμικής ταυτότητας που πρέπει να μεταφερθεί στις επόμενες γενιές με την ενσωμάτωση όλων των σημαντικών αξιών. Η διαφορετικότητα είναι η δύναμή μας! Είναι το motto στο #EuropeDay2019. Από το 1957 η Ένωση έχει φέρει κοντά πολλούς Ευρωπαίους για να συνεργαστούν για την ειρήνη και την ευμάρεια. Η Ευρώπη υπήρξε βίαιη, γεννώντας δύο

παγκόσμιους πολέμους τον προηγούμενο αιώνα. Γι αυτό, δημιουργήσαμε την Ευρωπαϊκή Ένωση όπου οι νέοι και οι νέες μπορούν να μετακινούνται ελεύθερα αναζητώντας νέες ευκαιρίες. Δημιουργώντας συνέργιες μεταξύ διαφορετικών κρατών, συνεισφέρουμε στον σχηματισμό μιας ευρωπαϊκής συνείδησης και ενεργούς συμμετοχής στα κοινά, ανάμεσα στα άλλα. Γι αυτό, είμαστε ευγνώμονες γι αυτήν την εμπειρία η οποία υπήρξε προκλητική και δεσμευτική για όλους μας: αυτούς που είχαν την ευκαιρία να διηγηθούν τις εμπειρίες τους, αυτούς που συνέλλεξαν και κατέγραψαν τα αποτελέσματα και τέλος αυτούς που συνέφεραν στην επιτυχία αυτού του εγχειρήματος!

4.1.4. Cepiss – Φλωρεντία

Το έργο YOU-ROPE -Rites of Passage in Europe, αντιπροσωπεύει για τον οργανισμό μας έναν τρόπο για να στοχαστούμε πάνω σε έννοιες όπως: ανταλλαγή πρακτικών, μοίρασμα, αναζήτηση ισορροπίας, διερεύνηση, παιχνίδι, μετάδοση, γνώση και κουλτούρα, ανοιχτότητα, ατομικότητα/ κοινότητα, προσοχή, νέος/ ενήλικος. Αυτή είναι μια οπτική για μια κοινωνική καινοτομία ειδικά όταν λαμβάνει χώρα σε διεθνικό επίπεδο. Σαν εκπαιδευτές που δουλεύουν με νέους, πιστεύουμε ότι η μεταφορά γνώσης είναι ένα αδιέξοδο αν δεν επιβεβαιώνεται από μια διαρκή έρευνα και από μια αμφισβήτηση των γνώσεων και πρακτικών μέσα μας. Για εμάς, η εμπλοκή μας στο συγκεκριμένο έργο σήμαινε μια πρόκληση για να εμπλουτίσουμε τις εμπειρίες μας, τόσο σε επίπεδο περιεχομένου όσο και σε επίπεδο στρατηγικών λειτουργιών. Το εκπαιδευτικό πεδίο στο οποίο δραστηριοποιούμαστε επιβάλλει να είμαστε σε διαρκή αμφισβήτηση: το θέμα προσεγγίζεται σε ένα πλαίσιο διαφορετικό από το δικό μας, η ανάγκη να βρεθούν ισορροπίες μεταξύ διαφορετικών προσωπικοτήτων, η αναζήτηση τρόπων που θα μας οδηγούσαν σε ένα υπόδειγμα που θα μπορούσε εύκολα να αναπαραχθεί... Στην ουσία το ζητούμενο ήταν οι εκπαιδευτές να κατορθώσουν να αναθεωρήσουν όλες τις προκαταλήψεις τους και να παραμείνουν ανοιχτοί στο διαφορετικό, να εμπλακούν με τους συμμετέχοντες και τις προτεινόμενες δραστηριότητες με στόχο να κατανοήσουν σε βάθος το θέμα.

Τελικά, είχαν τη δυνατότητα να αναμετρηθούν με νέες καταστάσεις για να δημιουργήσουν μια δυνατή οργανωτική δομή που να εγγυάται το τελικό αποτέλεσμα. Η πρόκληση που αποδέχτηκαν οι συμμετέχοντες στο YOU-ROPE εμπλούτισε τους άμεσα και έμμεσα εμπλεκόμενου και σίγουρα ενέπνευσε τους συντονιστές να ξεκινήσουν παρόμοια προγράμματα στο μέλλον. Ένα σημαντικό στοιχείο του έργου παρουσιάστηκε σε

συγκεκριμένο εργαστήριο: Πώς αντιλαμβάνονται τη διαδικασία ενηλικίωσης μέσα από έναν τρόπο έκφρασης και δημιουργίας, μέσα από τη δημιουργία μιας μάσκας. Το εργαστήριο πραγματοποιήθηκε σε τρία μέρη:

- 1) Ανάλυση του σώματος: η σωματική πλευρά μιας τελετής
 - 2) Αναστοχασμός με λέξεις: γραπτή ή προφορική ανάλυση μιας τελετής
 - 3) Δημιουργία μάσκας: συλλογή επιθυμιών , φόβων, ονείρων και αγωνιών για τις τελετές μετάβασης και παρουσίαση μιας ιστορίας που περιγράφει την ταυτότητα και την αναπτυξιακή πορεία του συμμετέχοντα, στην προσπάθεια του να ενταχθεί στην κοινότητα.
- Το εργαστήριο αυτό αντιπροσωπεύει μια σημαντική πρακτική για τον οργανισμό μας τόσο εσωτερικά (πώς να δουλεύουμε σε ομάδες) όσο και εξωτερικά (να δουλεύουμε με νέους και την κοινωνική τους ενσωμάτωση μέσω της από κοινού δημιουργίας γνώσης).

4.1.5. PSITERRA – Ιάσιο

Το έργο YOU-ROPE μας έδωσε την ευκαιρία να κατασκευάσουμε σταδιακά μια κοινότητα συμμετεχόντων – τους εφήβους, την ομάδα υλοποίησης έργου του οργανισμού μας συμπεριλαμβανομένων σχολικών συμβούλων από τα εμπλεκόμενα σχολεία, τους τοπικούς εκπαιδευτικούς φορείς και το Πανεπιστήμιο (“Alexandru Ioan Cuza” University of Iasi, UAIC), και στην πορεία, αντιλαμβανόμενοι την ανάγκη να δώσουμε συνέχεια στην διαδικασία, προσκαλέσαμε γονείς, συναδέλφους και φίλους προκειμένου να τους εμπλέξουμε στη δημιουργία μια “Iasi-ROPE” κοινότητας στο προσεχές μέλλον.

Ο σκοπός μας, σε συμφωνία με τους συνεργάτες μας είναι να εδραιώσουμε τις τελετές μετάβασης που περιλαμβάνουν συνεχή εκπαίδευση σχολικών συμβούλων και διευθυντών σχολείων, εκπαιδευτικών, συλλόγους γονέων σε επίπεδο σχολείου και αναγνώριση των διαθέσιμων οργανισμών για την εξερεύνηση περαιτέρω δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τελετές ενηλικίωσης.

Συνδέοντας τα παραπάνω με τη δέσμευση και την ενεργή συμμετοχή των νέων που συμμετείχαν, συνιστά ένα όραμα για μια διαγενεακή συνέχεια, με επίκεντρο τις επόμενες γενιές που θα ωφελούνταν από τον πυρήνα μιας τέτοιας προσπάθειας που θα μπορούσε να ονομάζεται «Ελπίδα για ROPE»

4.1.6. ECTE – Ρέθυμνο

Με αυτό το πρόγραμμα είχαμε την ευκαιρία να δουλέψουμε πάνω στον σχεδιασμό και στην υλοποίηση κοινοτικά προσανατολισμένων εμπειριών ενηλικίωσης, οι οποίες να έχουν νόημα για τους εφήβους, να τους δίνουν αξία και να τους είναι πολύτιμες. Αξιοποιήσαμε ένα αμερικανικό θεωρητικό και μεθοδολογικό μοντέλο με αποδεδειγμένα ερευνητικά ευρήματα στην Αμερική, έχοντας πάντα στο μυαλό μας ότι θέλουμε να καλλιεργήσουμε αξίες που θα προάγουν τη Δημοκρατία στην Ευρώπη. Το θεωρητικό πλαίσιο της μη τυπικής εκπαίδευσης μας έδωσε τις αρχές για την υλοποίηση των βιωματικών εργαστήριων, ενώ η Προσωποκεντρική Εκπαίδευση και Θεραπεία που αναπτύχθηκε από τον Carl Rogers έδωσε νόημα στο περιεχόμενο των βιωματικών συναντήσεων με εφήβους και σημαντικούς ενήλικες. Ο οδηγός αποτελεί μια συνοπτική περιγραφή της εμπειρίας μας μέσα από αυτό το πρόγραμμα και ταυτόχρονα αποτελεί και έναν οδικό χάρτη με τις απαραίτητες πληροφορίες για όσους (εκπαιδευτικούς, γονείς, δημόσιους φορείς, σύμβουλοι ψυχικής υγείας, κοινωνικοί λειτουργοί ...) ενδιαφέρονται να εφαρμόσουν το μοντέλο YOU-ROPE στη δουλειά τους με στόχο την ενεργοποίηση των νέων και τελικά την προαγωγή όλων των μαθησιακών και αναπτυξιακών διαδικασιών που ευνοούν την κοινοτική ενδυνάμωση, την κοινωνική συνοχή και ανάπτυξη.

5. Η σημαντικότητα του μοντέλου ROPE

Για τους νέους έχει αξία επειδή επιτρέπει να δημιουργηθούν νέες εμπειρίες και να αναπτύξει το άτομο προσωπική και πολιτιστική ταυτότητα. Το μοντέλο ROPE ενθάρρυνε, αντιπροσώπευσε μια στιγμή διαχωρισμού από την οικογενειακή ζωή και βοήθησε τους συμμετέχοντες να αναπτύξουν τις δικές του δεξιότητες στη λήψη αποφάσεων. Μερικοί συμμετέχοντες δεν ήξεραν καν τι είναι η ανθρωπολογία, ήταν μια ανακάλυψη γι' αυτούς. Η ομαδική δραστηριότητα έγινε με διαφορετικό τρόπο, και ανέπτυξε τη δημιουργικότητα, την προθυμία του μαθητή να εκφράσει και να ακούσει, την ικανότητα σύγκρισης και ομαδικής συνεργασίας. Το μοντέλο παρείχε στους νέους την ευκαιρία να δουν ότι τα πράγματα μπορούν να γίνουν και με άλλους τρόπους, ότι μπορούν να έχουν άλλες δεξιότητες και δυνατότητες, ειδικά σε εκείνες τις περιπτώσεις όπου υπήρξαν προβλήματα. Οτιδήποτε μας φέρνει σε επαφή με άλλες πραγματικότητες εκτός από τη δική σας είναι χρήσιμο.

Τι πρόσφερε στους μαθητές το μοντέλο ROPE:

- Ενίσχυσε την ικανότητα έκφρασης
- Βελτίωσε την ικανότητά τους να εκφράζονται μπροστά σε ένα ακροατήριο
- Αύξησε την αυτογνωσία και τη σχέση με άλλους
- Ανέπτυξε την ικανότητα να «διαβάζουν» και να συναισθάνονται τα συναισθήματα των άλλων
- Αύξησε το αίσθημα της αστικής ευθύνης
- Βελτίωσε την ικανότητα ανάλυσης κοινωνικών καταστάσεων
- Βελτίωσε την ικανότητά σας να κατανοούν διαφορετικές οπτικές γωνίες από τη δική τους
- Πρόσφερε διαφορετικές δεξιότητες
- Αύξησε την ικανότητα εργασίας σε ομάδες

Τι πρόσφερε στους ενήλικες το μοντέλο ROPE:

- Ευκαιρίες αλληλεπίδρασης με τους νέους, με διαφορετικό τρόπο
- Ικανότητα εκμάθησης νέων τεχνικών και εργασιακών προοπτικών
- Ευκαιρίες για συζήτηση τρεχόντων θεμάτων
- Ευκαιρία να ανακαλύψουν δεξιότητες και ικανότητες των παιδιών που δεν εμφανίζονται με συνηθισμένες δραστηριότητες
- Ικανότητα να παρέχουν αυτονομία στους νέους
- Δυνατότητα συζήτησης κοινωνικών θεμάτων
- Ικανότητα να εργάζονται με διαφορετικούς επαγγελματίες

5.1. Συμβουλές από την εμπειρία ROPE και τη διαχείριση της ομάδας με εφήβους

Προκειμένου να πραγματοποιηθεί μια παρέμβαση που ανταποκρίνεται στο θεωρητικό μοντέλο που προσδιορίστηκε, οι φορείς πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τα ακόλουθα:

Εστίαση στις προσωπικές (ατομικές) δεξιότητες

- Προώθηση της προσωπικής σκέψης για τη δική τους ιστορία
- Να επικεντρωθείτε σε φύλο, πολιτιστικό, θρησκευτικό και εθνικό υπόβαθρο
- Να εστιάσετε στο γενικό πλαίσιο
- Να παρέχετε μια αίσθηση προσωπικής ευθύνης
- Να εμπλέξετε την αυτονομία του καθενός
- Να ευνοήσετε τα προσωπικά πάθη, τις ικανότητες και τις δεξιότητες
- Να υπογραμμίσετε τις αξίες του σεβασμού για τον εαυτό τους και για τους άλλους

Εστίαση στην ομάδα

- Να επικεντρωθείτε σε μια ανθρωποκεντρική προσέγγιση και σε μη-κρίσιμες και μη κατευθυντήριες διευκολύνσεις. Οι συμμετέχοντες πρέπει να αισθάνονται αποδεκτοί για το τι είναι και όχι για αυτό που έχουν κάνει στο παρελθόν.
- Οργανώστε χώρους με κύκλο σε ένα χώρο εμπιστευτικό και φιλόξενο.
- Να καταρτιστούν οι στόχοι, οι μέθοδοι και οι κανόνες συμπεριφοράς (π.χ. αμοιβαίος σεβασμός, εμπιστευτικότητα και ακρόαση με προσοχή) από την αρχή των δραστηριοτήτων με την ομάδα, παρέχοντας συνείδηση και ευθύνη.
- Ευελιξία. Παρόλο που εστιάζεται στον σκοπό του έργου και στους στόχους μιας ενιαίας συνάντησης, είναι σημαντικό να υπάρχει διαθέσιμο ένα ευρύ φάσμα μέσων που μπορούν να υιοθετηθούν με την ομάδα όταν είναι απαραίτητο.
- Να διευκολυνθεί η διαδικασία προώθησης της συμμετοχής και των ενεργών ρόλων
- Να χρησιμοποιήσετε ενεργές μεθόδους όπως το κοινωνικό θέατρο, το ψυχοδράμα και η αφηγηματική προσέγγιση για τη διευκόλυνση της συναισθηματικής έκφρασης.

Εστίαση στην τοπική κοινότητα

- Προώθηση μιας πρακτικής δράσης-προβληματισμού.
- Η χρήση πρακτικών και καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων για τους τύπους συμμετεχόντων αποτελεί ένα πρώτο βήμα της διαδικασίας ευαισθητοποίησης: ενεργούν, βλέπουν το προϊόν των δραστηριοτήτων τους και σκέπτονται το νόημά τους και αυτό οδηγεί σε μια βαθύτερη συνειδητοποίηση της ιστορίας τους.

- Προώθηση διαλόγου με γονείς, οικογένειες και εκπαιδευτικούς.
- Προώθηση μιας σύνδεσης με τους ενδιαφερόμενους φορείς των κέντρων νέων και της τοπικής κοινότητας. Είναι σημαντικό να ενισχυθεί η σύνδεση με εσωτερικούς και εξωτερικούς πόρους.
- Ενθάρρυνση της ανάπτυξης της κοινότητας με συμμετοχικές δράσεις.

5.2. Πρακτικές συμβουλές για το πώς μπορείτε να δημιουργήσετε μια εμπειρία μετάβασης

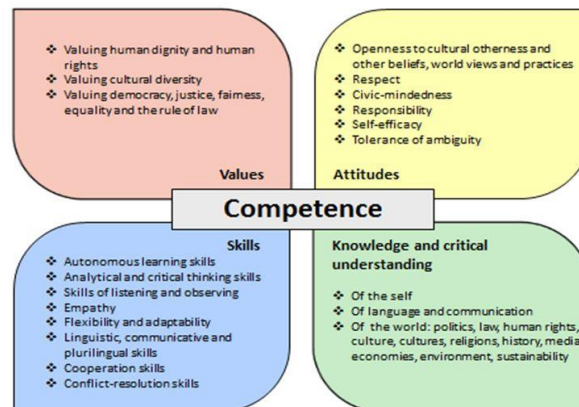
- Δημιουργία συζήτησης
- Τόνωση του αισθήματος της ευθύνης
- Συμμετοχή των ενηλίκων
- Δημιουργία ισχυρής σχέσης (ακόμη και αν υπάρχει σύγκρουση)
- Διδάξτε πώς να μάθετε από τις ήττες
- Σεβασμός για αυτούς και για τον άλλον στην ομάδα
- Διδάξτε πώς να διαπραγματευτείτε με την κοινωνία
- Διδάξτε την αξία της σκληρής δουλειάς
- Δημιουργήστε εμπιστοσύνη
- Τιμήστε τις ικανότητές τους
- Ξεκινήστε από τα πάθη και τα ενδιαφέροντά τους
- Γίνετε μοντέλο για τη συνοχή και τη γενναιότητα
- Πάρτε ρίσκα
- Ενθάρρυνση του κοινωνικού ακτιβισμού
- Παροχή δεξιοτήτων

Δραστηριότητες σε συνάρτηση με τις Δεξιότητες για έναν Δημοκρατικό Πολιτισμό (CDC)

Προκειμένου να δημιουργηθεί ένα κοινό ευρωπαϊκό πλαίσιο για τους επαγγελματίες που εμπλέκονται στην οργάνωση των σχεδίων και στις εκπαιδευτικές δραστηριότητες, οι εταίροι του έργου YOU-ROPE συμφώνησαν, σε επέκταση του εγκεκριμένου σχεδίου εργασίας, να ενσωματώσουν τα αποτελέσματα των δοκιμαστικών δραστηριοτήτων με τις ικανότητες για τον δημοκρατικό πολιτισμό (CDC) που υιοθετήθηκε στην εκπαιδευτική εκστρατεία «ελεύθερη να μιλήσει, ασφαλής για μάθηση» του Συμβουλίου της Ευρώπης. Για το Συμβούλιο της Ευρώπης, οι κύριοι στόχοι της εκπαίδευσης είναι πέρα από την προετοιμασία για την αγορά εργασίας, την προώθηση της δημοκρατικής ιδιότητας του πολίτη, την προσωπική ανάπτυξη και την ανάπτυξη μιας ευρείας και προηγμένης βάσης γνώσεων. Το CDC είναι ένας κατάλογος με τέσσερις κύριες κατηγορίες αρμοδιοτήτων (αξίες, γνώσεις και κριτική κατανόηση, συμπεριφορές και δεξιότητες) που συζητούνται με τις συνιστώσες τους, οι οποίες πρέπει να αντιμετωπιστούν στις εκπαιδευτικές δραστηριότητες για την προώθηση ενός δημοκρατικού πολιτισμού στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Οι εταίροι του έργου YOU-ROPE συμφώνησαν, δεδομένου ότι οι δραστηριότητες δοκιμών που διεξήχθησαν σε κάθε χώρα προέβλεπαν την αντιμετώπιση ορισμένων από τις ίδιες ικανότητες, για να συζητήσουν και να ενσωματώσουν ορισμένα από τα αποτελέσματα που προέκυψαν από τις δραστηριότητες δοκιμών με τη σύσταση του Συμβουλίου της Ευρώπης. Στο τέλος αυτού του εγγράφου, σε συσχέτισμό με τις κατευθυντήριες γραμμές που προκύπτουν από το σχέδιο YOU-ROPE, αναφέρονται πίνακες που αναφέρουν αυτή την ενσωμάτωση. Ο βασικός σκοπός της παραδοσιακής ιεροτελεστίας των μεταναστευτικών εμπειριών ήταν η μετάδοση βασικών αξιών, γνώσεων και δεξιοτήτων στα παιδιά, καθώς και οι προσδοκίες για τη συμπεριφορά τους. Αυτές οι πρακτικές πραγματοποιήθηκαν σε ολόκληρη την κοινότητα για να διασφαλιστεί ότι οι νέοι ήταν επαρκώς προετοιμασμένοι για να γίνουν υγιείς και αφοσιωμένοι στην κοινωνία ενήλικες που θα συνέβαλαν στην ενίσχυση των κοινοτήτων τους. Αυτές οι πρακτικές που εντοπίστηκαν και επιβίωσαν για πάνω από 40.000 χρόνια ήταν απαραίτητες και απαραίτητες για την επιβίωση του είδους μας.

Competences for Democratic Culture

Δεξιότητες για έναν Δημοκρατικό Πολιτισμό (CDC):

- Volume 1 Context, concepts and model: <https://rm.coe.int/prems-008318-gbr-2508-reference-framework-of-competences-vol-1-8573-co/16807bc66c>
- Volume 2 Descriptors of competences for democratic culture: <https://rm.coe.int/prems-008418-gbr-2508-reference-framework-of-competences-vol-2-8573-co/16807bc66d>
- Volume 3 Guidance for implementation: <https://rm.coe.int/prems-008518-gbr-2508-reference-framework-of-competences-vol-3-8575-co/16807bc66e>

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Barrett-Lennard, G.T. (1998). *Carl Rogers' Helping System, Journey and Substance*. SAGE Publications, London.
- Benson, P.L., Scales, P.C., Hamillto, S.F. and Sesman, A., Jr. (2006). *Positive Youth development: Theory, research and applications*.
- Bidegain, M. (2010). *Teatro Comunitario*. Buenos Aries: Atuel.
- Blumenkrantz, D.G. and Reslock, B., *Rite of passage experience, ROPE®: Program guide for communities*. ACT Press, (1981), 2nd edition (1988), 5th edition (2016).
- Blumenkrantz, D.G. *The rite way: Guiding youth to adulthood and the problem of communities*. UMI Dissertation Services, Ann Arbor, MI. (1996).
- Blumenkrantz, D.G. & Goldstein, M. *Seeing college as a rite of passage: What might be possible?* In: Hanson, C., (ed) *In search of self: Exploring undergraduate Identity Development*. Jossey-Bass, San Francisco, (2014).
- Blumenkrantz, D. (2016) *Coming of Age the RITE Way*. Youth and Community Development through Rites of Passage Oxford University press.
- Boal, A. (1980). *Stop, cést magique!* (Vol. 34). *Civilização Brasileira*.
- Buber, M (1923), *Ich und Du*, Tr. Eng. I and Thou. Charles Scribner's Sons. 1937. Reprint Continuum International Publishing Group, 2004, ISBN 978-0-8264-7693-7 Buber, M. (1923), *Ich und Du*, Rutten & Loening, Frankfurt, trad. it. *Il principio dialogico*, Milano: Comunità, 1958.
- Campbell, J. (1990). *The Hero's Journey: Joseph Campbell on His Life and Work*. Edited and with an Introduction by Phil Cousineau. Foreword by Stuart L. Brown, Executive Editor. New York: Harper and Row.
- Campbell, J. (2008). *The Hero with a Thousand Faces*. 3rd edition, New World Li-brary.
- Campbell, J. (2004). *Pathways to Bliss: Mythology and Personal Transformation*. Edited by David Kudler. Novato, California: New World Library, 2004.
- Jackson, S., *Social Works: Performing Art, Supporting Publics* (London: Routledge, 2011).
- Jaoui H. (1990), *La Créativité mode d'emploi*, ESF éditeur (Tr. It. 2000: *La creatività: istruzioni per l'uso*, F. Angeli, Milano).
- Judge, A. (1994). *Encyclopedia of World Problems and Human Potential*.
- Mazzini, R., Talamonti, L. (2011). *Teatro dell'oppresso, potere, conflitto, empowerment*. In Nicoli, M., Pellegrino, P., "L'empowerment dei servizi sociali e sanitari tra istanze individuali e necessità collettive". *Il pensiero scientifico ed.*, 2011.
- McMillan, D.W., & Chavis, D.M. (1986). *Sense of community: A definition and theory*. *Journal of Community Psychology*, 14(1), 6-23.

- Moghaddam, F. M. (2006). Interobjectivity: The collective roots of individual consciousness and social identity. In T. Postmes and J. Jetten (Eds.), *Individuality and the group. Advances in social identity.* (pp. 155-174). London: SAGE.
- Moreno, J.L. (1983). *The theatre of spontaneity* (3rd. ed.). Amber, PA: Beacon House.
- Moreno, J.L. (1923), *Das stegreiftheater* (The theater of spontaneity), Postdam: Kiepenheuer.
- Moreno, J. L. (1944), Spontaneity test and spontaneity training. *Psychodrama and Group 'Psychotherapy Monogram'* (whole No. 4). Beacon, NY: Beacon Press.
- Moreno, J. L. (1953), *Who shall survive? Foundations of sociometry, group psycho-therapy, and sociodrama.* Beacon, NY: Beacon Press.
- Moreno, J.L. (1964), *Psychodrama: Vol. I,* Beacon, NY: Beacon Press.
- Ncube, N. (2006). The Tree of Life Project: Using narrative ideas in work with vulnerable children in Southern Africa. *International Journal of Narrative Therapy and Community Work*, 1, 3-16.
- Nicholson, H., (2015) *Applied drama: the gift of theatre.* UK: Palgrave Macmillan.
- Rogers, C.R. (1983). *Freedom to Learn for the 80's,* Columbus: Charles E. Merrill Publishing.
- Sarason, S.B. (1974). *The psychological sense of community: Prospects for a community psychology.* San Francisco: Jossey-Bass. (Out of print. See *American Psychology and Schools.*)- Van Gennep, 1909) *I riti di passaggio* (1909), Torino, Bollati Boringhieri 2012.
- Vogler, C. (2007), *The Writer's Journey: Mythic Structure for Writers.* 3. ISBN 978-1932907360. <https://web.archive.org/web/20061205050314/http://thewritersjourney.com/>
- White, M. (2007). *Maps of narrative practice.* New York: W.W. Norton & Co.
- White, M., & Epston, D. (1990). *Narrative means to therapeutic ends* (1st ed.). New York: W.W. Norton & Co.

Οι φωτογραφίες που περιλαμβάνονται στην παρούσα έκθεση, που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια των δραστηριοτήτων του έργου, είναι ευγενική χορηγία του Olmo Degl'Inocenti (ig: @olmo_degli)

Εξώφυλλο: Jonathan Calugi

Συνημμένο 1: Δραστηριότητες στη Βαρκελώνη και Δεξιότητες για έναν Δημοκρατικό Πολιτισμό (CDC)

Δεξιότητες (αξίες, στάσεις, γνώση και κριτική κατανόηση)	Πώς ενσωματώνονται στο έργο
1. Αξίες: Ανθρώπινη αξιοπρέπεια και ανθρώπινα δικαιώματα	Το δικαίωμα συμμετοχής ως ηθοποιού στη ζωή τους ήταν ένα βασικό ζήτημα σε όλη τις δραστηριότητες. Οι νέοι έχουν το δικαίωμα να συμμετέχουν στην κοινότητα εκφράζοντας τις ανάγκες, τους φόβους τα πλεονεκτήματά τους για να καταστούν ενεργά μέλη.
2. Αξίες: Πολιτιστική ποικιλομορφία, Ευθύνη	Η ομάδα των συμμετεχόντων απαρτιζότο από νέους διαφορετικού φύλου, θρησκείας, ηλικίες και κοινωνικό-οικονομικό υπόβαθρο. Αυτή η ποικιλομορφία ήταν ένα πλεονέκτημα για να εξερευνήσετε τις διαφορές στην ενηλικίωση. Επίσης, κατά τη διάρκεια των LTA γνώρισαν συμμαθητές που προέρχονταν από διαφορετικούς πολιτισμούς
3. Αξία: δημοκρατία, δικαιοσύνη, ισότητα και κράτος δικαίου	Τα εργαστήρια σε όλη τη διάρκεια της δοκιμαστικής δραστηριότητας επέτρεψαν στη νεολαία να συζητήσει, να οικοδομήσει συναίνεση και να υπάρξει ισότιμα μέσα στην ομάδα
4. Στάση: Διαφάνεια στην πολιτιστική διαφορετικότητα και σε άλλες πεποιθήσεις, απόψεις και πρακτικές του κόσμου	Το θέατρο που βασίζεται στην Κοινότητα ενισχύει τη διαφάνεια μεταξύ των συμμετεχόντων για να μοιράζονται συναισθήματα, προσωπικές ιστορίες, επιθυμίες και τα πλεονεκτήματά τους
5. Στάση: Σεβασμός	Σε αυτό το είδος προσέγγισης, ο σεβασμός είναι η βάση της ομαδικής διαδικασίας και είναι ουσιαστικής σημασίας για τη δημιουργία ενός

	<p>περιβάλλοντος που δεν είναι κριτικό και ενός πολιτισμού της δημοκρατίας.</p>
<p>6. Στάση: Πολιτική νοοτροπία</p>	<p>Η εμπειρία μετάβασης συνδέεται στενά με τη σχέση με την κοινότητα αναφοράς και σας κάνει να γνωρίζετε την ευθύνη του άλλου και του περιβάλλοντος στο οποίο ζούμε. Αυτό συμβάλλει στη διαμόρφωση της αίσθησης της συμμετοχής των πολιτών και της ευθύνης στους συμμετέχοντες.</p>
<p>7. Συμπεριφορά: Ευθύνη</p>	<p>Οι επαναλαμβανόμενες συζητήσεις σε όλα τα εργαστήρια προκάλεσαν συζητήσεις επι πρώτου προσώπου σχετικά με το τι σημαίνει να γίνεις ενήλικας, το οποίο προξενεί πρόκληση για τη νεολαία. Η νεολαία έχει δικαιώματα, αλλά ταυτόχρονα και ευθύνες στα θέματα που πραγματοποιούνται κατά τη διάρκεια της δραματουργικής φάσης</p>
<p>8. Στάση: Αυτο-αποτελεσματικότητα</p>	<p>Το εφαρμοσμένο θέατρο έχει τη δυνατότητα να ενισχύσει την αίσθηση της αυτο-αποτελεσματικότητας μεταξύ των συμμετεχόντων όταν συνειδητοποιούν ότι η δράση τους είναι κάτι που μπορούν να επιτύχουν, ακόμη και όταν συνειδητοποιήσουν ως αποτέλεσμα του θεατρικού παιχνιδιού μέσα στην κοινότητα ότι μπορούν να μοιράζονται και να καλλιεργούν με άλλα μέλη της κοινότητας, αισθάνονται τη δυναμική της αλλαγής και έτσι επιτυγχάνεται μία εμπειρία ικανότητας και αυτο-απόδοσης.</p>

<p>9. Στάση: Ανεκτικότητα της ασάφειας</p>	<p>Η ασάφεια, ως συνώνυμο της αβεβαιότητας, είναι κάτι εγγενές στην εφηβική περίοδο, σίγουρα συνδεδεμένο με την ιδέα του περιορισμού που προτείνεται στις θεωρητικές υποθέσεις που αναφέρθηκαν παραπάνω. Το Εφαρμοσμένο Θέατρο επιτρέπει στους νέους να μετακινούνται σε νέες θέσεις, ρόλους και κοινωνικές σχέσεις, δοκιμάζοντας νέες καταστάσεις</p>
<p>10. Δεξιότητα: Αυτόνομη μάθηση</p>	<p>Μια βιωματική μέθοδος, όπως το εφαρμοσμένο θέατρο, έχει τη δυνατότητα να προωθήσει τη μάθηση σε διάφορα επίπεδα: ψυχολογικό, ομαδικό και κοινοτικό. Στο ψυχολογικό επίπεδο δημιουργούνται νέοι τρόποι έκφρασης, εκπροσώπησης, επικοινωνίας και εμπειρίας ζωής και εαυτού. Σε επίπεδο κοινότητας προκύπτουν γνώσεις και αντικείμενα συλλογικής βάσης</p>
<p>11. Δεξιότητα: Αναλυτική και κριτική σκέψη</p>	<p>Οι εφαρμοσμένες θεατρικές και συμμετοχικές διαδικασίες ενισχύουν την κριτική σκέψη για τον εαυτό και τους άλλους και την ευαισθητοποίηση του περιβάλλοντος</p>
<p>12. Δεξιότητα: Ακρόαση και παρατήρηση</p>	<p>Η συνεργατική παραγωγή ενός θεατρικού έργου μαζί σε μια ομάδα προάγει την αυτοοργάνωση και τη συμμετοχή στη δημιουργική διαδικασία. Αυτές οι δραστηριότητες βασίζονται σε δεξιότητες ακρόασης και παρατήρησης.</p>
<p>13. Δεξιότητα: Ενσυναίσθηση</p>	<p>Το ασφαλές και μη κριτικό περιβάλλον επιτρέπει την ελεύθερη έκφραση συναισθημάτων και αναπτύσσει την ικανότητα των άλλων να φιλοξενούν και να αντανακλούν με αμοιβαίο τρόπο</p>

14. Δεξιότητα: Ευελιξία και προσαρμοστικότητα	Η αντιμετώπιση των συμπεριφορών, των συναισθημάτων και των αξιών που διαφέρουν από τη δική τους σε ένα πλαίσιο μη-κριτικής μάθησης, επιτρέπει στη νεολαία να βιώσει πώς μπορεί να δεχτεί με ευελιξία διαφορετικές στρατηγικές και δράσεις από τη δική τους αλλά εξίσου έγκυρες με δημιουργικό τρόπο
15. Δεξιότητες: Γλωσσική, επικοινωνιακή και πολυγλωσσολογία	Συγκεκριμένα κατά τη διάρκεια του LTA οι συμμετέχοντες ήταν σε θέση να εφαρμόσουν τις γλωσσικές και επικοινωνιακές δεξιότητες. Εκείνοι που γνώριζαν περισσότερες ξένες γλώσσες κατέστησαν διαθέσιμοι να μεταφρασουν σε αυτούς που δεν ήταν εξοικειωμένοι με την ξένη γλώσσα
16. Δεξιότητες: Συνεργασία	Η συμμετοχική διαδικασία συμβάλλει σε πιο συναισθηματικές κοινωνικές σχέσεις που μπορούν εύκολα να αναδημιουργηθούν
17. Δεξιότητες: Επίλυση συγκρούσεων	Η συμμετοχική διαδικασία αμφισβητεί την παραδοσιακή λήψη αποφάσεων, υιοθετώντας μια προσέγγιση που βασίζεται περισσότερο στη συνεργασία, ώστε να δοθεί προσοχή στις έμφυτες συγκρούσεις στις διαδικασίες συνεργασίας
18. Γνώση και κριτική κατανόηση του εαυτού	Οι εφαρμοσμένες θεατρικές και συμμετοχικές διαδικασίες ενισχύουν την κριτική συνειδητοποίηση του εαυτού και του περιβάλλοντος
19. Γνώση και κριτική κατανόηση της γλώσσας και της επικοινωνίας	Οι εφαρμοσμένες θεατρικές και συμμετοχικές διαδικασίες επιτρέπουν να εφαρμόσετε και να βελτιώσετε τις επικοινωνιακές δεξιότητές σας. Επειδή οι συμμετέχοντες πρέπει να βρεθούν στο παιχνίδι μπροστά σε άλλους, να ξεπεράσουν τη ντροπή, να κατανοήσουν και να αντιμετωπίσουν να φτάσουν σε ένα κοινό

	<p>αποτέλεσμα. Το σύνολο υλοποιείται μέσω της ελεύθερης και συμμετοχικής ομαδικής συζήτησης</p>
<p>20. Γνώση και κριτική κατανόηση του κόσμου: πολιτική, δίκαιο, ανθρώπινα δικαιώματα, πολιτισμός, θρησκεία, ιστορία, μέσα ενημέρωσης, οικονομία, περιβάλλον, βιωσιμότητα</p>	<p>Η εμπλοκή και ο προβληματισμός σχετικά με τις εμπειρίες μετάβασης και οι αλληλεπιδράσεις μεταξύ των συμμετεχόντων από διάφορα μέρη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας υπογράμμισαν τις επίσημες και κανονιστικές πτυχές που καθορίζουν και διατηρούν την ακεραιότητα και τη μοναδικότητα των διαφορετικών πολιτισμών, αλλά και αποκαλύπτουν τις ομοιότητες που ξεπερνούν τις συγκεκριμένες διαφορές και ενθαρρύνουν την κοινή ταυτότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.</p>

Συνημμένο 2: Δραστηριότητες στη Φλωρεντία και Δεξιότητες για έναν Δημοκρατικό Πολιτισμό (CDC)

Δεξιότητες (αξίες, στάσεις, γνώση και κριτική κατανόηση)	Πώς ενσωματώνονται στο έργο
1. Αξίες: Ανθρώπινη αξιοπρέπεια και ανθρώπινα δικαιώματα	Κατά τη διάρκεια των δοκιμαστικών δραστηριοτήτων και του LTA, οι μαθητές συναντιούνται και δουλεύουν με τους συνομηλίκους, προωθώντας την αυτογνωσία, το ότι έχουμε τις ίδιες ανάγκες και την ίδια αξιοπρέπεια για να έχουμε τα ίδια δικαιώματα και κοινές ευθύνες
2. Αξίες: Πολιτιστική ποικιλομορφία, Ευθύνη	Κατά τη διάρκεια των LTA συναντιούνται και εργάζονται με συμμαθητές που προέρχονται από διαφορετικούς πολιτισμούς. Έχουν την ευκαιρία να γνωρίσουν και να μοιραστούν παρόμοια συναισθήματα, εμβαθύνοντας την κατανόηση του δικού τους πολιτισμού και ενσυναίσθησης και κατανοώντας διαφορετικές κουλτούρες
3. Αξία: δημοκρατία, δικαιοσύνη, ισότητα και κράτος δικαίου	Κατά τη διάρκεια των δοκιμαστικών δραστηριοτήτων και του LTA, οι μαθητές ανακαλύπτουν την έννοια του σεβασμού, της ισότητας, της ευθύνης κλπ, συμμετέχοντας σε ομαδικές δραστηριότητες με ανοιχτό πνεύμα και σεβασμό
4. Στάση: Διαφάνεια στην πολιτιστική διαφορετικότητα και σε άλλες πεπιοθήσεις, απόψεις και πρακτικές του κόσμου	Χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του ψυχοδράματος και της δημιουργικής αφήγησης, κάθε συμμετέχων μπορεί να εκφράσει συναισθήματα, συμπεριφορές και πεπιοθήσεις σε ένα ασφαλές και φιλικό περιβάλλον
5. Στάση: Σεβασμός	Σε αυτό το είδος προσέγγισης ο σεβασμός είναι η βάση της ομαδικής διαδικασίας για να δημιουργήσετε ένα μη επικριτικό περιβάλλον
6. Στάση: Πολιτική νοοτροπία	Η εμπειρία μετάβασης συνδέεται στενά με τη σχέση με την κοινότητα και σας κάνει να γνωρίζετε την ευθύνη του άλλου και του περιβάλλοντος στο οποίο ζούμε. Αυτό συμβάλλει στη διαμόρφωση της αίσθησης των συμμετεχόντων

7. Συμπεριφορά: Ευθύνη	Ο βαθύς προβληματισμός για το νόημα της μετάβασης για κάθε νεολαία εκανε τους συμμετέχοντες να συνειδητοποιήσουν πώς μια από τις θεμελιώδεις πτυχές της μετάβασης είναι η βασική απαίτηση να έχουμε ένα αίσθημα ευθύνης απέναντι στον εαυτό μας και τους άλλους.
8. Στάση: Αυτο-αποτελεσματικότητα	Μέσω των LTA και χάρη στη μέθοδο που χρησιμοποιήσαμε οι συμμετέχοντες μπήκαν στο παιχνίδι στο πρώτο πρόσωπο και βίωσαν ότι με το άνοιγμα σε άλλους και τη συνεργασία τους βοήθησαν να επιτύχουν θετικά αποτελέσματα με ικανοποίηση και ευεξία. Αυτό ενίσχυσε την αίσθηση της αυτο-αποτελεσματικότητας.
9. Στάση: Ανεκτικότητα της ασάφειας	Το ψυχοδράμα και η δημιουργική μέθοδος βασίζονται στο γεγονός ότι δεν είναι δυνατή η παροχή πληροφοριών και «προσυσκευασμένων» οδηγιών. Αλλά η διαδικασία εκμάθησης ξεκινά από κάτω, προτού την βιώσετε και στη συνέχεια μέσα από τις αντανάκλασεις σε αυτό θα φτάσετε στο επίπεδο της αφαίρεσης της σκέψης. Για να γίνει αυτό, πρέπει να περάσετε μια φάση όπου δεν υπάρχει σαφής σαφήνεια σχετικά με τις πληροφορίες που απαιτούνται για την εκτέλεση των καθηκόντων. Αυτή η πτυχή κάνει τους συμμετέχοντες να μάθουν να αντιμετωπίζουν διφορούμενες καταστάσεις.
10. Δεξιότητα: Αυτόνομη μάθηση	Κατά τη διάρκεια των συναντήσεων οι συμμετέχοντες έμαθαν μέσω του αυτο-προβληματισμού για τον εαυτό τους και την εμπειρία τους στη ζωή. Έχουν μεταφερθεί αυτές οι εμπειρίες σε μάσκες και δημιούργησαν τον προσωπικό ήρωα μέσω της δικής τους δημιουργικότητας. Από τη συζήτηση και την ανάλυση της ομάδας του τι έγινε, προχωρήσαμε στο δρόμο της μάθησης

11. Δεξιότητα: Αναλυτική και κριτική σκέψη	Ο προβληματισμός σχετικά με την προσωπική, σχεσιακή και κοινοτική σημασία που συνδέεται με τις μεταβάσεις επιτρέπει στους συμμετέχοντες να μάθουν να σκέφτονται κριτικά για την πραγματικότητα που τους περιβάλλει και να κατανοούν ότι η υπεύθυνη δράση τους είναι σημαντική για τη βελτίωση της κοινωνίας
12. Δεξιότητα: Ακρόαση και παρατήρηση	Η ικανότητα να ακούει και να παρατηρεί τους άλλους και το περιβάλλον αναπτύσσεται μέσα από τις τεχνικές του ψυχοδράματος, στις οποίες όλοι αλληλεπιδρούν με τους άλλους μέσω αυτοσχεδιασμού. Αυτό είναι δυνατό χάρη στην παρουσία που συγκεντρώνεται εδώ και τώρα. Αυτό αναπτύσσεται με προσοχή.
13. Δεξιότητα: Ενσυναίσθηση	Το ασφαλές και μη επικριτικό περιβάλλον της ομάδας επιτρέπει την ελεύθερη έκφραση συναισθημάτων και αναπτύσσει την ικανότητα των άλλων να φιλοξενούν και να αντανακλούν με αμοιβαίο τρόπο
14. Δεξιότητα: Ευελιξία και προσαρμοστικότητα	Η ενασχόληση με συμπεριφορές, στάσεις, τα συναισθήματα και τις διαφορετικές αξίες, στο πλαίσιο της μη επικριτικής μάθησης επέτρεψε στους συμμετέχοντες να δεχτούν με ευέλικτο τρόπο διαφορετικές ιδέες, στρατηγικές και δράσεις και να καταλάβουν ότι είναι εξίσου έγκυρος.
15. Δεξιότητες: Γλωσσική, επικοινωνιακή και πολυγλωσσολογία	Συγκεκριμένα κατά τη διάρκεια του LTA οι συμμετέχοντες ήταν σε θέση να εφαρμόσουν τις γλωσσικές και επικοινωνιακές δεξιότητες. Εκείνοι που γνώριζαν περισσότερες ξένες γλώσσες κατέστησαν διαθέσιμοι να μεταφρασουν σε αυτούς που δεν ήταν εξοικειωμένοι με την ξένη γλώσσα
16. Δεξιότητες: Συνεργασία	Κατά τη διάρκεια όλων των δραστηριοτήτων του έργου η αξία της ισότητας και της συμμετοχής μεταδόθηκε μέσω δραστηριοτήτων με μεθόδους και τεχνικές κοινής εργασίας και συνεργασίας. Στις συναντήσεις και κατά τη διάρκεια των LTA, κάθε δραστηριότητα σχεδιάστηκε για να αναδείξει τη συνεργατική στάση των συμμετεχόντων.

17. Δεξιότητες: Επίλυση συγκρούσεων	Με τη μέθοδο της δημιουργικής αφήγησης, στην οποία κάθε χαρακτήρας είπε το μύθο του ήρωά του, μίλησαν ουσιαστικά πώς κατόρθωσαν να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά τις διαπροσωπικές και εσωτερικές συγκρούσεις.
18. Γνώση και κριτική κατανόηση του εαυτού	Η εμπειρία της μετάβασης και η σύνδεσή της με την έννοια της ιεραρχίας, της μετάβασης στους διάφορους πολιτισμούς, επιτρέπει στους συμμετέχοντες να έχουν περισσότερη συνειδητοποίηση για τον εαυτό τους. Η μέθοδος Ψυχοδράματος αναδεικνύει τις προσωπικές εμπειρίες με δημιουργικό τρόπο και τους κάνει να βρουν νέες μορφές προσωπικής γνώσης
19. Γνώση και κριτική κατανόηση της γλώσσας και της επικοινωνίας	Οι εφαρμοσμένες θεατρικές και συμμετοχικές διαδικασίες επιτρέπουν να εφαρμόσετε και να βελτιώσετε τις επικοινωνιακές δεξιότητές σας. Επειδή οι συμμετέχοντες πρέπει να βρεθούν στο παιχνίδι μπροστά σε άλλους, να ξεπεράσουν τη ντροπή, να κατανοήσουν και να αντιμετωπίσουν να φτάσουν σε ένα κοινό αποτέλεσμα. Το σύνολο υλοποιείται μέσω της ελεύθερης και συμμετοχικής ομαδικής συζήτησης
20. Γνώση και κριτική κατανόηση του κόσμου: πολιτική, δίκαιο, ανθρώπινα δικαιώματα, πολιτισμός, πολιτισμός, θρησκεία, ιστορία, μέσα ενημέρωσης, οικονομία, περιβάλλον, βιωσιμότητα	Η εμπλοκή και ο προβληματισμός σχετικά με τις εμπειρίες μετάβασης και οι αλληλεπιδράσεις μεταξύ των συμμετεχόντων από διάφορα μέρη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας υπογράμμισαν τις επίσημες και κανονιστικές πτυχές που καθορίζουν και διατηρούν την ακεραιότητα και τη μοναδικότητα των διαφορετικών πολιτισμών, αλλά και αποκαλύπτουν τις ομοιότητες που ξεπερνούν τις συγκεκριμένες διαφορές και ενθαρρύνουν την κοινή ταυτότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Συνημμένο 3: Δραστηριότητες στο Ιάσιο και Δεξιότητες για έναν Δημοκρατικό Πολιτισμό (CDC)

Δεξιότητες (αξίες, στάσεις, γνώση και κριτική κατανόηση)	Πώς ενσωματώνονται στο έργο
1. Αξίες: Ανθρώπινη αξιοπρέπεια και ανθρώπινα δικαιώματα	Κατά τη διάρκεια των δοκιμαστικών δραστηριοτήτων και του LTA, οι μαθητές συναντιούνται και δουλεύουν με τους συνομηλίκους, προωθώντας την αυτογνωσία, το ότι έχουμε τις ίδιες ανάγκες και την ίδια αξιοπρέπεια για να έχουμε τα ίδια δικαιώματα και κοινές ευθύνες
2. Αξίες: Πολιτιστική ποικιλομορφία, Ευθύνη	Κατά τη διάρκεια των LTA συναντιούνται και εργάζονται με συμμαθητές που προέρχονται από διαφορετικούς πολιτισμούς. Έχουν την ευκαιρία να γνωρίσουν και να μοιραστούν παρόμοια συναισθήματα, εμβαθύνοντας την κατανόηση του δικού τους πολιτισμού και ενσυναίσθησης και κατανοώντας διαφορετικές κουλτούρες
3. Αξία: δημοκρατία, δικαιοσύνη, ισότητα και κράτος δικαίου	Κατά τη διάρκεια των δοκιμαστικών δραστηριοτήτων και του LTA, οι μαθητές ανακαλύπτουν την έννοια του σεβασμού, της ισότητας, της ευθύνης κλπ, συμμετέχοντας σε ομαδικές δραστηριότητες με ανοιχτό πνεύμα και σεβασμό
4. Στάση: Διαφάνεια στην πολιτιστική διαφορετικότητα και σε άλλες πεποιθήσεις, απόψεις και πρακτικές του κόσμου	Χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του ψυχοδράματος και της δημιουργικής αφήγησης, κάθε συμμετέχων μπορεί να εκφράσει συναισθήματα, συμπεριφορές και πεποιθήσεις σε ένα ασφαλές και φιλικό περιβάλλον
5. Στάση: Σεβασμός	Σε αυτό το είδος προσέγγισης ο σεβασμός είναι η βάση της ομαδικής διαδικασίας για να δημιουργήσετε ένα μη επικριτικό περιβάλλον
6. Στάση: Πολιτική νοοτροπία	Η εμπειρία μετάβασης συνδέεται στενά με τη σχέση με την κοινότητα και σας κάνει να γνωρίζετε την ευθύνη του άλλου και του περιβάλλοντος στο οποίο ζούμε. Αυτό συμβάλλει στη διαμόρφωση της αίσθησης των συμμετεχόντων

7. Συμπεριφορά: Ευθύνη	Ο βαθύς προβληματισμός για το νόημα της μετάβασης για κάθε νεολαία εκανε τους συμμετέχοντες να συνειδητοποιήσουν πώς μια από τις θεμελιώδεις πτυχές της μετάβασης είναι η βασική απαίτηση να έχουμε ένα αίσθημα ευθύνης απέναντι στον εαυτό μας και τους άλλους.
8. Στάση: Αυτο-αποτελεσματικότητα	Μέσω των LTA και χάρη στη μέθοδο που χρησιμοποιήσαμε οι συμμετέχοντες μπήκαν στο παιχνίδι στο πρώτο πρόσωπο και βίωσαν ότι με το άνοιγμα σε άλλους και τη συνεργασία τους βοήθησαν να επιτύχουν θετικά αποτελέσματα με ικανοποίηση και ευεξία. Αυτό ενίσχυσε την αίσθηση της αυτο-αποτελεσματικότητας.
9. Στάση: Ανεκτικότητα της ασάφειας	Το ψυχοδράμα και η δημιουργική μέθοδος βασίζονται στο γεγονός ότι δεν είναι δυνατή η παροχή πληροφοριών και «προσυσκευασμένων» οδηγιών. Αλλά η διαδικασία εκμάθησης ξεκινά από κάτω, προτού την βιώσετε και στη συνέχεια μέσα από τις αντανάκλασεις σε αυτό θα φτάσετε στο επίπεδο της αφαίρεσης της σκέψης. Για να γίνει αυτό, πρέπει να περάσετε μια φάση όπου δεν υπάρχει σαφής σαφήνεια σχετικά με τις πληροφορίες που απαιτούνται για την εκτέλεση των καθηκόντων. Αυτή η πτυχή κάνει τους συμμετέχοντες να μάθουν να αντιμετωπίζουν διφορούμενες καταστάσεις.
10. Δεξιότητα: Αυτόνομη μάθηση	Κατά τη διάρκεια των συναντήσεων οι συμμετέχοντες έμαθαν μέσω του αυτο-προβληματισμού για τον εαυτό τους και την εμπειρία τους στη ζωή. Έχουν μεταφερθεί αυτές οι εμπειρίες σε μάσκες και δημιούργησαν τον προσωπικό ήρωα μέσω της δικής τους δημιουργικότητας. Από τη συζήτηση και την ανάλυση της ομάδας του τι έγινε, προχωρήσαμε στο δρόμο της μάθησης

11. Δεξιότητα: Αναλυτική και κριτική σκέψη	Ο προβληματισμός σχετικά με την προσωπική, σχεσιακή και κοινοτική σημασία που συνδέεται με τις μεταβάσεις επιτρέπει στους συμμετέχοντες να μάθουν να σκέφτονται κριτικά για την πραγματικότητα που τους περιβάλλει και να κατανοούν ότι η υπεύθυνη δράση τους είναι σημαντική για τη βελτίωση της κοινωνίας
12. Δεξιότητα: Ακρόαση και παρατήρηση	Η ικανότητα να ακούει και να παρατηρεί τους άλλους και το περιβάλλον αναπτύσσεται μέσα από τις τεχνικές του ψυχοδράματος, στις οποίες όλοι αλληλεπιδρούν με τους άλλους μέσω αυτοσχεδιασμού. Αυτό είναι δυνατό χάρη στην παρουσία που συγκεντρώνεται εδώ και τώρα. Αυτό αναπτύσσεται με προσοχή.
13. Δεξιότητα: Ενσυναίσθηση	Το ασφαλές και μη επικριτικό περιβάλλον της ομάδας επιτρέπει την ελεύθερη έκφραση συναισθημάτων και αναπτύσσει την ικανότητα των άλλων να φιλοξενούν και να αντανακλούν με αμοιβαίο τρόπο
14. Δεξιότητα: Ευελιξία και προσαρμοστικότητα	Η ενασχόληση με συμπεριφορές, στάσεις, τα συναισθήματα και τις διαφορετικές αξίες, στο πλαίσιο της μη επικριτικής μάθησης επέτρεψε στους συμμετέχοντες να δεχτούν με ευέλικτο τρόπο διαφορετικές ιδέες, στρατηγικές και δράσεις και να καταλάβουν ότι είναι εξίσου έγκυρος.
15. Δεξιότητες: Γλωσσική, επικοινωνιακή και πολυγλωσσολογία	Συγκεκριμένα κατά τη διάρκεια του LTA οι συμμετέχοντες ήταν σε θέση να εφαρμόσουν τις γλωσσικές και επικοινωνιακές δεξιότητες. Εκείνοι που γνώριζαν περισσότερες ξένες γλώσσες κατέστησαν διαθέσιμοι να μεταφρασουν σε αυτούς που δεν ήταν εξοικειωμένοι με την ξένη γλώσσα
16. Δεξιότητες: Συνεργασία	Κατά τη διάρκεια όλων των δραστηριοτήτων του έργου η αξία της ισότητας και της συμμετοχής μεταδόθηκε μέσω δραστηριοτήτων με μεθόδους και τεχνικές κοινής εργασίας και συνεργασίας. Στις συναντήσεις και κατά τη διάρκεια των LTA, κάθε δραστηριότητα σχεδιάστηκε για να αναδείξει τη συνεργατική στάση των συμμετεχόντων.

<p>17. Δεξιότητες: Επίλυση συγκρούσεων</p>	<p>Με τη μέθοδο της δημιουργικής αφήγησης, στην οποία κάθε χαρακτήρας είπε το μύθο του ήρωά του, μίλησαν ουσιαστικά πώς κατόρθωσαν να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά τις διαπροσωπικές και εσωτερικές συγκρούσεις.</p>
<p>18. Γνώση και κριτική κατανόηση του εαυτού</p>	<p>Η εμπειρία της μετάβασης και η σύνδεσή της με την έννοια της ιεραρχίας, της μετάβασης στους διάφορους πολιτισμούς, επιτρέπει στους συμμετέχοντες να έχουν περισσότερη συνειδητοποίηση για τον εαυτό τους. Η μέθοδος Ψυχοδράματος αναδεικνύει τις προσωπικές εμπειρίες με δημιουργικό τρόπο και τους κάνει να βρουν νέες μορφές προσωπικής γνώσης</p>
<p>19. Γνώση και κριτική κατανόηση της γλώσσας και της επικοινωνίας</p>	<p>Οι εφαρμοσμένες θεατρικές και συμμετοχικές διαδικασίες επιτρέπουν να εφαρμόσετε και να βελτιώσετε τις επικοινωνιακές δεξιότητές σας. Επειδή οι συμμετέχοντες πρέπει να βρεθούν στο παιχνίδι μπροστά σε άλλους, να ξεπεράσουν τη ντροπή, να κατανοήσουν και να αντιμετωπίσουν να φτάσουν σε ένα κοινό αποτέλεσμα. Το σύνολο υλοποιείται μέσω της ελεύθερης και συμμετοχικής ομαδικής συζήτησης</p>
<p>20. Γνώση και κριτική κατανόηση του κόσμου: πολιτική, δίκαιο, ανθρώπινα δικαιώματα, πολιτισμός, πολιτισμός, θρησκεία, ιστορία, μέσα ενημέρωσης, οικονομία, περιβάλλον, βιωσιμότητα</p>	<p>Η εμπλοκή και ο προβληματισμός σχετικά με τις εμπειρίες μετάβασης και οι αλληλεπιδράσεις μεταξύ των συμμετεχόντων από διάφορα μέρη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας υπογράμμισαν τις επίσημες και κανονιστικές πτυχές που καθορίζουν και διατηρούν την ακεραιότητα και τη μοναδικότητα των διαφορετικών πολιτισμών, αλλά και αποκαλύπτουν τις ομοιότητες που ξεπερνούν τις συγκεκριμένες διαφορές και ενθαρρύνουν την κοινή ταυτότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.</p>

Συνημμένο 4: Δραστηριότητες στο Ρέθυμνο και Δεξιότητες για έναν Δημοκρατικό Πολιτισμό (CDC)

Δεξιότητες (αξίες, στάσεις, γνώση και κριτική κατανόηση)	Πώς ενσωματώνονται στο έργο
1. Αξίες: Ανθρώπινη αξιοπρέπεια και ανθρώπινα δικαιώματα	Κατά τη διάρκεια των δοκιμαστικών δραστηριοτήτων και του LTA, οι μαθητές συναντιούνται και δουλεύουν με τους συνομηλίκους, προωθώντας την αυτογνωσία, το ότι έχουμε τις ίδιες ανάγκες και την ίδια αξιοπρέπεια για να έχουμε τα ίδια δικαιώματα και κοινές ευθύνες
2. Αξίες: Πολιτιστική ποικιλομορφία, Ευθύνη	Κατά τη διάρκεια των LTA συναντιούνται και εργάζονται με συμμαθητές που προέρχονται από διαφορετικούς πολιτισμούς. Έχουν την ευκαιρία να γνωρίσουν και να μοιραστούν παρόμοια συναισθήματα, εμβαθύνοντας την κατανόηση του δικού τους πολιτισμού και ενσυναίσθησης και κατανοώντας διαφορετικές κουλτούρες
3. Αξία: δημοκρατία, δικαιοσύνη, ισότητα και κράτος δικαίου	Κατά τη διάρκεια των δοκιμαστικών δραστηριοτήτων και του LTA, οι μαθητές ανακαλύπτουν την έννοια του σεβασμού, της ισότητας, της ευθύνης κλπ, συμμετέχοντας σε ομαδικές δραστηριότητες με ανοιχτό πνεύμα και σεβασμό
4. Στάση: Διαφάνεια στην πολιτιστική διαφορετικότητα και σε άλλες πεποιθήσεις, απόψεις και πρακτικές του κόσμου	Χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του ψυχοδράματος και της δημιουργικής αφήγησης, κάθε συμμετέχων μπορεί να εκφράσει συναισθήματα, συμπεριφορές και πεποιθήσεις σε ένα ασφαλές και φιλικό περιβάλλον
5. Στάση: Σεβασμός	Σε αυτό το είδος προσέγγισης ο σεβασμός είναι η βάση της ομαδικής διαδικασίας για να δημιουργήσετε ένα μη επικριτικό περιβάλλον
6. Στάση: Πολιτική νοοτροπία	Η εμπειρία μετάβασης συνδέεται στενά με τη σχέση με την κοινότητα και σας κάνει να γνωρίζετε την ευθύνη του άλλου και του περιβάλλοντος στο οποίο ζούμε. Αυτό συμβάλλει στη διαμόρφωση της αίσθησης των συμμετεχόντων

7. Συμπεριφορά: Ευθύνη	Ο βαθύς προβληματισμός για το νόημα της μετάβασης για κάθε νεολαία εκανε τους συμμετέχοντες να συνειδητοποιήσουν πώς μια από τις θεμελιώδεις πτυχές της μετάβασης είναι η βασική απαίτηση να έχουμε ένα αίσθημα ευθύνης απέναντι στον εαυτό μας και τους άλλους.
8. Στάση: Αυτο-αποτελεσματικότητα	Μέσω των LTA και χάρη στη μέθοδο που χρησιμοποιήσαμε οι συμμετέχοντες μπήκαν στο παιχνίδι στο πρώτο πρόσωπο και βίωσαν ότι με το άνοιγμα σε άλλους και τη συνεργασία τους βοήθησαν να επιτύχουν θετικά αποτελέσματα με ικανοποίηση και ευεξία. Αυτό ενίσχυσε την αίσθηση της αυτο-αποτελεσματικότητας.
9. Στάση: Ανεκτικότητα της ασάφειας	Το ψυχοδράμα και η δημιουργική μέθοδος βασίζονται στο γεγονός ότι δεν είναι δυνατή η παροχή πληροφοριών και «προσυσκευασμένων» οδηγιών. Αλλά η διαδικασία εκμάθησης ξεκινά από κάτω, προτού την βιώσετε και στη συνέχεια μέσα από τις αντανάκλασεις σε αυτό θα φτάσετε στο επίπεδο της αφαίρεσης της σκέψης. Για να γίνει αυτό, πρέπει να περάσετε μια φάση όπου δεν υπάρχει σαφής σαφήνεια σχετικά με τις πληροφορίες που απαιτούνται για την εκτέλεση των καθηκόντων. Αυτή η πτυχή κάνει τους συμμετέχοντες να μάθουν να αντιμετωπίζουν διφορούμενες καταστάσεις.
10. Δεξιότητα: Αυτόνομη μάθηση	Κατά τη διάρκεια των συναντήσεων οι συμμετέχοντες έμαθαν μέσω του αυτο-προβληματισμού για τον εαυτό τους και την εμπειρία τους στη ζωή. Έχουν μεταφερθεί αυτές οι εμπειρίες σε μάσκες και δημιούργησαν τον προσωπικό ήρωα μέσω της δικής τους δημιουργικότητας Από τη συζήτηση και την ανάλυση της ομάδας του τι έγινε, προχωρήσαμε στο δρόμο της μάθησης

11. Δεξιότητα: Αναλυτική και κριτική σκέψη	Ο προβληματισμός σχετικά με την προσωπική, σχεσιακή και κοινοτική σημασία που συνδέεται με τις μεταβάσεις επιτρέπει στους συμμετέχοντες να μάθουν να σκέφτονται κριτικά για την πραγματικότητα που τους περιβάλλει και να κατανοούν ότι η υπεύθυνη δράση τους είναι σημαντική για τη βελτίωση της κοινωνίας
12. Δεξιότητα: Ακρόαση και παρατήρηση	Η ικανότητα να ακούει και να παρατηρεί τους άλλους και το περιβάλλον αναπτύσσεται μέσα από τις τεχνικές του ψυχοδράματος, στις οποίες όλοι αλληλεπιδρούν με τους άλλους μέσω αυτοσχεδιασμού. Αυτό είναι δυνατό χάρη στην παρουσία που συγκεντρώνεται εδώ και τώρα. Αυτό αναπτύσσεται με προσοχή.
13. Δεξιότητα: Ενσυναίσθηση	Το ασφαλές και μη επικριτικό περιβάλλον της ομάδας επιτρέπει την ελεύθερη έκφραση συναισθημάτων και αναπτύσσει την ικανότητα των άλλων να φιλοξενούν και να αντανακλούν με αμοιβαίο τρόπο
14. Δεξιότητα: Ευελιξία και προσαρμοστικότητα	Η ενασχόληση με συμπεριφορές, στάσεις, τα συναισθήματα και τις διαφορετικές αξίες, στο πλαίσιο της μη επικριτικής μάθησης επέτρεψε στους συμμετέχοντες να δεχτούν με ευέλικτο τρόπο διαφορετικές ιδέες, στρατηγικές και δράσεις και να καταλάβουν ότι είναι εξίσου έγκυρος.
15. Δεξιότητες: Γλωσσική, επικοινωνιακή και πολυγλωσσολογία	Συγκεκριμένα κατά τη διάρκεια του LTA οι συμμετέχοντες ήταν σε θέση να εφαρμόσουν τις γλωσσικές και επικοινωνιακές δεξιότητες. Εκείνοι που γνώριζαν περισσότερες ξένες γλώσσες κατέστησαν διαθέσιμοι να μεταφρασουν σε αυτούς που δεν ήταν εξοικειωμένοι με την ξένη γλώσσα
16. Δεξιότητες: Συνεργασία	Κατά τη διάρκεια όλων των δραστηριοτήτων του έργου η αξία της ισότητας και της συμμετοχής μεταδόθηκε μέσω δραστηριοτήτων με μεθόδους και τεχνικές κοινής εργασίας και συνεργασίας. Στις συναντήσεις και κατά τη διάρκεια των LTA, κάθε δραστηριότητα σχεδιάστηκε για να αναδείξει τη συνεργατική στάση των συμμετεχόντων.

<p>17. Δεξιότητες: Επίλυση συγκρούσεων</p>	<p>Με τη μέθοδο της δημιουργικής αφήγησης, στην οποία κάθε χαρακτήρας είπε το μύθο του ήρωά του, μίλησαν ουσιαστικά πώς κατόρθωσαν να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά τις διαπροσωπικές και εσωτερικές συγκρούσεις.</p>
<p>18. Γνώση και κριτική κατανόηση του εαυτού</p>	<p>Η εμπειρία της μετάβασης και η σύνδεσή της με την έννοια της ιεραρχίας, της μετάβασης στους διάφορους πολιτισμούς, επιτρέπει στους συμμετέχοντες να έχουν περισσότερη συνειδητοποίηση για τον εαυτό τους. Η μέθοδος Ψυχοδράματος αναδεικνύει τις προσωπικές εμπειρίες με δημιουργικό τρόπο και τους κάνει να βρουν νέες μορφές προσωπικής γνώσης</p>
<p>19. Γνώση και κριτική κατανόηση της γλώσσας και της επικοινωνίας</p>	<p>Οι εφαρμοσμένες θεατρικές και συμμετοχικές διαδικασίες επιτρέπουν να εφαρμόσετε και να βελτιώσετε τις επικοινωνιακές δεξιότητές σας. Επειδή οι συμμετέχοντες πρέπει να βρεθούν στο παιχνίδι μπροστά σε άλλους, να ξεπεράσουν τη ντροπή, να κατανοήσουν και να αντιμετωπίσουν να φτάσουν σε ένα κοινό αποτέλεσμα. Το σύνολο υλοποιείται μέσω της ελεύθερης και συμμετοχικής ομαδικής συζήτησης</p>
<p>20. Γνώση και κριτική κατανόηση του κόσμου: πολιτική, δίκαιο, ανθρώπινα δικαιώματα, πολιτισμός, πολιτισμός, θρησκεία, ιστορία, μέσα ενημέρωσης, οικονομία, περιβάλλον, βιωσιμότητα</p>	<p>Η εμπλοκή και ο προβληματισμός σχετικά με τις εμπειρίες μετάβασης και οι αλληλεπιδράσεις μεταξύ των συμμετεχόντων από διάφορα μέρη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας υπογράμμισαν τις επίσημες και κανονιστικές πτυχές που καθορίζουν και διατηρούν την ακεραιότητα και τη μοναδικότητα των διαφορετικών πολιτισμών, αλλά και αποκαλύπτουν τις ομοιότητες που ξεπερνούν τις συγκεκριμένες διαφορές και ενθαρρύνουν την κοινή ταυτότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.</p>